

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra sociální patologie a sociologie

Integrace cizinců do české společnosti

Bakalářská práce

Autor: Ladislav Mikolášek
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální komunikace v neziskovém sektoru
Vedoucí práce: PhDr. Václav Bělík, Ph.D.

Hradec Králové

2015

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ

Pedagogická fakulta

Akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ladislav Mikolášek**
Osobní číslo: **P12585**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální komunikace v neziskovém sektoru**
Název tématu: **Integrace cizinců do české společnosti**
Zadávající katedra: **Katedra sociální patologie a sociologie**

Zásady pro vypracování:

Bakalářská práce se zabývá příčinami a důvody rozhodnutí cizinců migrovat do České republiky, usídlit se zde trvale a následně zažádat o české občanství. Zaměřuje se na překážky a podporu integrace cizinců a to jak na straně migranta, tak i na straně většinové společnosti. Popisuje formu získávání trvalého pobytu a českého občanství. Výzkumná část je zaměřena na zjištění, jaké bariéry brání integraci cizinců. Je zvolena metoda dotazníku a to formou šetření mezi žadateli o trvalý pobyt a žadateli o české občanství.

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Forma zpracování bakalářské práce:
Seznam odborné literatury:

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Václav Bělík, Ph.D.**
Katedra sociální patologie a sociologie

Datum zadání bakalářské práce: **7. 2. 2014**
Termín odevzdání bakalářské práce:

L.S.

doc. PhDr. Pavel Vacek, Ph.D.
děkan

PhDr. Václav Bělík, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval (pod vedením vedoucího práce) samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

Hradec Králové dne 12. dubna 2015

.....
Ladislav Mikolášek

Poděkování

Děkuji PhDr. Václavu Bělíkovi, Ph.D. za odborné vedení bakalářské práce, profesionální pomoc, cenné rady, poskytnuté materiály a především za jeho čas, který mi věnoval.

Anotace

MIKOLÁŠEK, Ladislav. *Integrace cizinců do české společnosti*. Hradec Králové. Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2015. Bakalářská práce.

Předkládaná bakalářská práce *Integrace cizinců do české společnosti* se zabývá velmi aktuální problematikou imigrantů a jejich integrací mezi obyvatele České republiky. Úvodní část práce si klade za cíl poukázat na bariéry, jež provází cizince celým integračním procesem a zároveň naznačit, jaký dopad má migrace na vysílací i cílovou zemi. Práce se zaměřuje i na podporu integrace ze strany většinové společnosti a migrační politikou České republiky, která se odráží na situaci cizinců a národnostních menšin. Cílem bakalářské práce je popsat příčiny a důvody rozhodnutí cizinců migrovat do České republiky, usídlit se zde trvale a následně zažádat o české občanství. Empirické šetření, které tvoří praktickou část práce, posléze zjišťuje důvody, které vedou cizince k podání žádosti o trvalý pobyt nebo státní občanství a pomocí dotazníkového šetření zjišťuje, zda se cizinci žijící na našem území setkávají s projevy diskriminace či neochotou ze strany majoritní společnosti. Cílem dílčích analýz, které shrnuje závěrečná kapitola, je podat realistický odraz výpovědí osob, kterých se zkoumaná problematika týká, tedy cizinců žijících na našem území.

Klíčová slova: migrace, integrace, cizinec, trvalý pobyt, státní občanství

Annotation

MIKOLÁŠEK, Ladislav. *Integration of Foreigners into Czech*. Hradec Králové. Faculty of Education University of Hradec Kralove, 2015. Bachelor thesis.

The presented bachelor thesis “Integration of foreigners into Czech society“ deals with a very actual issue of immigrants and their integration among the inhabitants of the Czech Republic. The opening part aims to highlight the barriers accompanying the entire integration process and it suggests the impact of migration on both countries - the one people leave as well as the one they emigrate to. This work also focuses on the support of the integration provided by the mainstream society and the migration policy of the Czech Republic, which is reflected on the situation of immigrants and ethnic minorities. The goal of this bachelor thesis is to describe the causes and reasons that make the foreigners decide to migrate to the Czech Republic to settle here and subsequently apply for Czech citizenship. Empirical investigation, which forms the practical part of the work, then identifies the reasons that lead foreigners to apply for permanent residency or citizenship and by using the questionnaire it asks whether the foreigners living in our country are confronted with the discrimination or unwillingness on the part of the mainstream society. The aim of partial analysis, that are summerized in the final chapter, is to give a realistic reflection of statements made by people who are related to this thesis – statements of foreigners living in Czech Republic

Key Words: migration, integration, permanent residence, citizenship,

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ MIGRACE / INTEGRACE.....	10
2 HISTORICKÝ EXKURZ DO PROBLEMATIKY ČESKÉ MIGRACE	12
2.1 MIGRAČNÍ SITUACE PO VSTUPU ČR DO EVROPSKÉ UNIE	13
3 MIGRAČNÍ A INTEGRAČNÍ POLITIKA ČR.....	15
3.1 FAKTORY A PŘÍČINY MIGRACE	16
3.2 BARIÉRY VS. PODPORA MIGRACE A INTEGRACE	17
3.2.1 <i>Překážky na straně migranta.....</i>	<i>18</i>
3.2.2 <i>Překážky na straně většinové společnosti</i>	<i>19</i>
3.3 NEGATIVNÍ A POZITIVNÍ DOPAD MIGRACE.....	20
3.3.1 <i>Dopad migrace na hostitelskou zemi.....</i>	<i>20</i>
3.3.2 <i>Dopad migrace na vysílací zemi.....</i>	<i>21</i>
3.4 SNAHA O INTEGRACI CIZINCŮ DO SPOLEČNOSTI.....	22
3.5 PROBLEMATIKA SOCIÁLNÍ INKLUZE A EXKLUZE.....	23
4 PROCES ZÍSKÁNÍ TRVALÉHO POBYTU A STÁTNÍHO OBČANSTVÍ... 25	25
4.1 PODMÍNKY PRO ZÍSKÁNÍ POVOLENÍ K TRVALÉMU POBYTU V ČR.....	28
4.2 PROCES ZÍSKÁNÍ ČESKÉHO STÁTNÍHO OBČANSTVÍ.....	29
5 SHRUTÍ	31
6 VLASTNÍ EMPIRICKÉ ŠETŘENÍ.....	32
6.1 HLAVNÍ A DÍLČÍ CÍLE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	32
6.2 HYPOTÉZY A JEJICH ZDŮVODNĚNÍ	32
6.3 METODA STANOVENÍ VÝZKUMNÉHO SOUBORU	35
6.4 METODA SBĚRU DAT.....	35
6.5 ZPRACOVÁNÍ A PREZENTACE ZÍSKANÝCH DAT DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	36
6.5.1 <i>Výzkumné výsledky a jejich interpretace</i>	<i>36</i>
7 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU, VERIFIKACE HYPOTÉZ A DISKURZ..... 50	50
ZÁVĚR	52
SEZNAM LITERATURY A DALŠÍCH PRAMENŮ	54
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	57
SEZNAM PŘÍLOH.....	58

Úvod

Ve spojitosti s globalizačními procesy se ve zvýšené míře začal vyskytovat fenomén jménem migrace. I když se nejedná o nový jev, jeho význam v čase stoupá a pojmy jako imigrace, integrace migrantů, azyl a další termíny dotýkající se problematiky volného pohybu osob, jsou stále diskutovanějšími tématy.

Česká republika, která byla ještě do nedávné doby považována pouze za zemi dočasně tranzitní, si v povědomí cizinců vypěstovala dobré jméno jako země s udržitelnou kvalitou života a transformovala se tak na zemi cílovou. V souvislosti s tímto faktem u nás meziročně narůstá počet cizinců, kteří na naše území přicházejí za účelem trvale se zde usadit, tedy zažádat o státní občanství a trvalý pobyt.

Z hlediska věcných dopadů volného pohybu osob není sporu o jeho vlivu na sociální, ekonomické, politické a další aspekty života trvale žijících obyvatel na území naší země. Možná právě z tohoto hlediska jsou migranti přijímáni s nevolí, což má za následek etnickou i společenskou diferenciaci. Kdybychom k problematice imigrantů přistupovali s menší dávkou antipatie, pravděpodobně bychom zjistili, že jsou cizinci pouze lidé, kteří k nám přišli s vírou v lepší budoucnost. Společnost si tedy sama vytváří bariéry a následně je pobouřena faktem, že cizinci žijící na našem území vytvářejí vlastní komunity. Na druhou stranu nelze migraci hodnotit pouze z pozitivního pohledu, protože s přílivem cizinců se v ČR neustále zvyšuje kriminalita a snižuje se hodnota pracovní síly. Vývoj situace s migrací tedy úzce souvisí s hlavními motivy, které podnítili rozhodnutí cizince o usídlení v České republice.

Má bakalářská práce popisuje příčiny a důvody rozhodnutí cizinců migrovat do České republiky, usídlit se zde trvale a následně zažádat o české občanství. Za dílčí cíle této práce lze posléze považovat předpoklad, že je zde zhodnocena situace cizinců žijících na našem území, a to jak z jejich pohledu, tak pohledu společnosti.

Jak již bylo zmíněno, s migrací a integrací cizinců souvisí určité pojmy, které objasňuje úvodní část práce, respektive její první kapitola. Dále, aby bylo možné pochopit, proč se lidé vzdávají své příslušnosti k určitému státu a přijímají dobrovolně státní příslušnost cizí, je součástí úvodní části práce také krátký historický exkurz do problematiky migrace. Ve své práci se zaměřuji na migrační politiku České republiky a uvádím příklady bariér, jež provází cizince celým integračním procesem. Jelikož však nelze na

migraci pohlížet pouze z negativního úhlu pohledu, zaměřuji se i na podporu integrace ze strany většinové společnosti.

Hlavní část práce představuje vlastní empirické šetření provedené mezi žadateli o trvalý pobyt, cizinci s uděleným trvalým pobytem a žadateli o české občanství. Šetření zjišťuje důvody, které vedly cizince k podání žádosti o trvalý pobyt či české občanství a zjistit, které bariéry jim v těchto procesech nejvíce bránily. Součástí vyhodnocení výzkumu, který spočívá na metodě dotazníkového šetření, je zjištění, zda se cizinci setkali vůči své osobě s projevy rasismu, neochoty či diskriminace ze strany majoritní společnosti, úřadů či úředníků. Závěr praktické části mé bakalářské práce pak blíže analyzuje výsledky výzkumu, subjektivní názor na danou problematiku a predikci budoucího vývoje migrace cizinců na naše území.

1 Vymezení základních pojmů migrace / integrace

K posílení obecného vnímání kulturní kompetence v praxi je nutné ještě před popisem migrace, resp. integrace imigrantů, vymezit několik základních termínů, které se dané problematice týkají. K tomuto účelu odborný rámec poskytne publikace Baštecké (2013, s. 218-220), ze které bylo převzato několik termínů, a které budou sloužit jako východisko pro následující kapitoly:

Azyl je ochranný pobyt, který stát poskytuje příslušníkovi jiného státu nebo osobě bez státní příslušnosti, a to v souvislosti s jeho/jejím pronásledováním z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušenství k určité sociální skupině či pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má. V českém právním řádu je azylant, tedy cizinec, kterému byl udělen azyl, vymezen předpisem č. 325/1999 Sb., Zákon o azylu.

Cizinec je fyzická osoba, která podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, není občanem ČR a na našem území pobývá. Podle délky a účelu pobytu jsou této osobě přisuzována jeho práva a povinnosti.

Emigrace je formou migrace, která představuje vystěhování obyvatelstva z jedné země do jiné.

Imigrace je také formou migrace a naopak znamená přestěhování obyvatelstva do cílové země.

Integrace cizinců je proces postupného začleňování imigrantů do struktur a vazeb společnosti domácího obyvatelstva, na němž se účastní jak migranti, tak občané přijímací země. Jedná se o komplexní jev, který je přirozeným důsledkem cizinců a má politické, právní, ekonomické, sociální, kulturní, psychologické a náboženské aspekty.

Migrace (přistěhovalectví) je chápána jako změna trvalého pobytu. Pro účely této práce je podstatnější migrace mezinárodní, než vnitřní. **Mezinárodní migrace** je změna obvyklého pobytu za hranice státu, OSN stanovuje podmínku pobytu jednoho roku za hranicemi státu, aby se mohlo hovořit o mezinárodní migraci. Podle motivů k migraci se posléze mezinárodní migrace dělí na migraci ekonomickou nebo politickou.

Státní příslušník třetí země je cizinec, který není občanem Evropské unie. Pro takovou osobu platí jiná pravidla při přistěhovalectví, než pro občany členských států, kde se migrace řídí pravidly pro volný pohyb osob. Omezení pro osoby třetích zemí zpravidla neplatí, pokud má tato osoba rodinné příslušníky v zemích Evropské unie. Ministerstvo vnitra (MVČR, online) u těchto osob uvádí, že jde o občany státu, který **není** členem Evropské unie a **není** zároveň občanem Islandu, Lichtenštejnska, Norska a Švýcarska. Mezi členské státy Evropské unie patří Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Lucembursko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Polsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Spojené království Velké Británie a Severního Irska, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Švédsko.

Push-Pull migrační teorie – tato teorie se zaměřuje na zkoumání důvodů, které vytlačují migranty ze země původu (push-faktory) a důvodů, které přitahují migranty do cílové země migrace (tzv. pull-faktory). (Rákoczyová a Trbola, 2009, s. 298)

2 Historický exkurz do problematiky české migrace

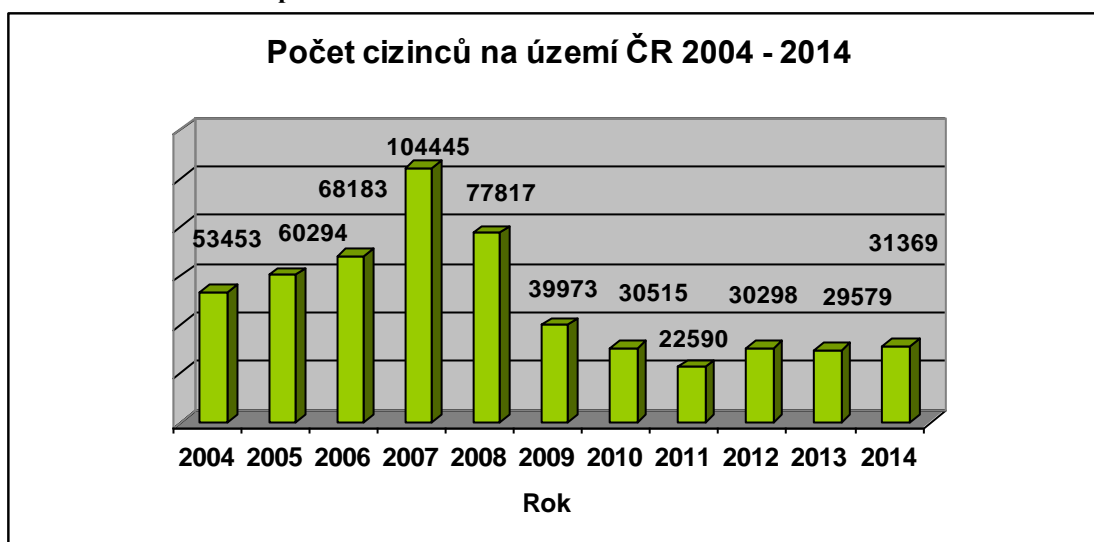
Během celé historie lidstva lidé v menší či větší míře měnili své místo pobytu. Mohla za to řada různých situací jako hladomor, války, snaha o nalezení lepších pracovních či životních podmínek atd. V minulosti představovala Evropa cíl západních zemí ve snaze kolonizovat území. Tento trend se však v čase změnil a to nejprve před 1. světovou válkou a posléze i před 2. světovou válkou, kdy můžeme sledovat odliv obyvatel z našeho území, a to zejména do USA a Kanady. Ten, kdo nemohl odcestovat za oceán, si jako svou cílovou destinaci volil Německo, Rakousko či balkánské země. Období v letech 1948 až 1989 bylo v Evropě prakticky bez imigračních tlaků, a to vlivem sovětského socialismu. Tato situace má však výjimky, a to zejména po roce 1970. Barša, Baršová (2005) se vyjadřují k vývoji v 70. letech 20. století, kdy největší problém spatřují ve faktu, že mnoho imigrantů doplatilo na zpřísněná pravidla imigrace, které si vytvořily státy jako obranu před nadměrným přílivem cizinců. Ti, jako žadatelé o umožnění pobytu na území daného státu, museli dokládat své právo na vstup do země, ať již z důvodu trvale žijících rodinných příslušníků na daném území, nebo přesvědčit o užítku, který pro cílovou zemi představují. Migrace se tedy v té době dělila zejména podle účelu, za kterým migranti přicházeli. Za prvé kvůli kontaktu s rodinou, za druhé jako příliv nových pracovních sil a za třetí ve víře, že jim bude poskytnuto útočiště jako pronásledované osobě.

Omezíme-li se tedy pouze na historii české země, dojdeme k poznatku, že migrace představovala fenomén nejprve v 90. letech 20. století, kdy patřila k vystěhovaleckým zemím „...nejvýznamnější změny v etnickém složení a prostorovém rozmístění obyvatelstva se projeví v důsledku poválečného vyhoštění cca 2,8 milionu Němců (1945–47). Následného doosídlování pohraničních oblastí se účastnilo obyvatelstvo především z vnitrozemí Česka a ze Slovenska, menší část tvořili také reemigranti z území bývalého Sovětského svazu nebo z Rumunska.“ (Čermák, Z., Jánská, E., 2011, s. 422) a následně v rámci volného pohybu osob spojeným s přistěhovalectvím na naše území díky vstupu České republiky mezi členské země Evropské unie. České země, potažmo Česká republika se tak v čase opět modifikovala ze země tranzitní na zemi cílovou. „Po demokratických změnách a vstupu do Evropské unie se zvýšila atraktivita České republiky, která se tak opět stala součástí široce chápaného demokratického západu.“ (Štefko, M., Koldinská, K., 2013, s. 4)

2.1 Migrační situace po vstupu ČR do Evropské unie

Mezinárodní migrace je často zdrojem při zajištění nedostatku pracovních sil. Od roku 2004, kdy se Česká republika stala součástí Evropské unie, docházelo ke značnému přílivu i odlivu obyvatel v rámci ostatních členských států. Ze statistik vyplývá, že do roku 2005 se počet obyvatel v ČR zvyšoval především díky imigraci cizinců. Vyspělejší země, které byly již členy EU delší dobu, se obávaly enormního nárůstu přistěhovalců, a zavedly proto za účelem pozastavení pohybu osob dočasná omezení ve formě přechodných období na pohyb pracovních sil. Obecně lze říci, že počet cizinců se od roku 2004 do roku 2007 na našem území zvyšoval, zatímco sestupnou tendenci můžeme sledovat od roku 2008 po současnost, což dokládá i graf číslo 1¹.

Graf 1: Meziroční nárůst počtu cizinců na území ČR v letech 2004-2014

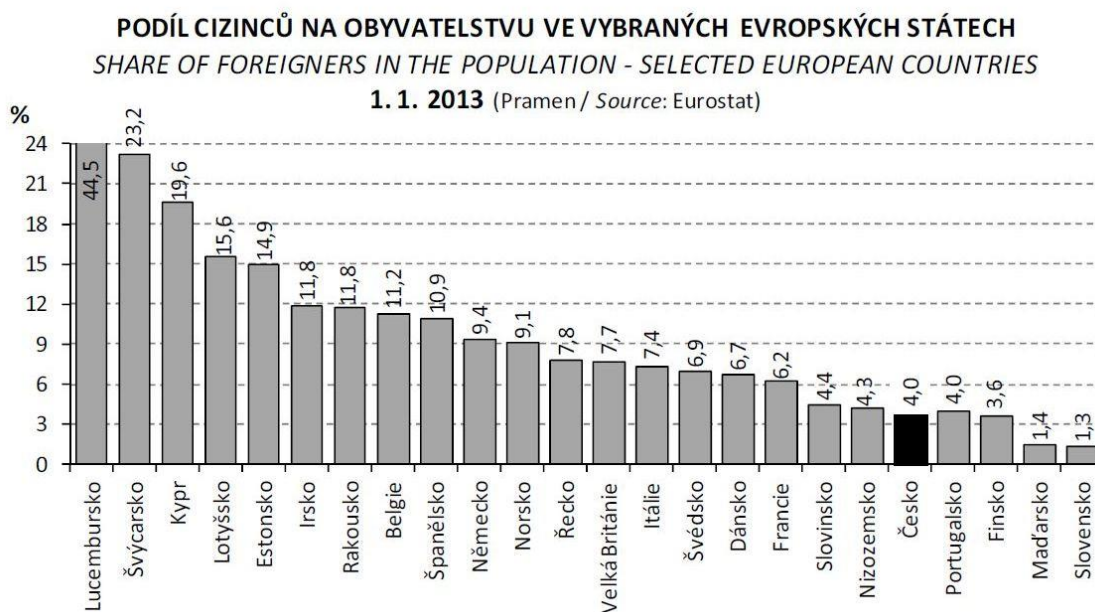
Zdroj: Statistiky ČSÚ, vlastní zpracování

Údaje patrné z grafu číslo 1 však nejsou konečné, jelikož odstranění vnitřních hranic mezi zeměmi EU vedlo k významnému nárůstu nelegální migrace, kterou nelze nikterak sledovat. Jelikož se zařazením ČR do Schengenského prostoru zrušily hraniční kontroly, je velmi problematické sledovat pohyb cizinců mezi jednotlivými zeměmi. „*Nelegální migraci je obtížné statisticky zachytit. Podle OSN lze z různých zdrojů dospět k poznatku, že podíl nelegálních imigrantů (20 %) z celkového počtu 22 milionů je v západní Evropě.*“ (Kunešová, H., Cihelková, E., s. 96) Nelegální migrace tak představuje pro členské země značnou hrozbu, a to zejména v současné době zvýšeného výskytu teroristických útoků.

¹ Pozn.: údaje k roku 2014 jsou platné k 3. čtvrtletí 2014

I přes zvyšující se počet cizinců v České republice je však jejich podíl na obyvatelstvu pouze 4 %. S tímto podílem se řadíme skoro na konec pomyslného žebříčku, což nám přiblíží následující tabulka, která ukazuje počet cizinců žijících ve vybraných zemích EU. Nejvíce jich žije v Lucembursku (44,5 %), Švýcarsku (23,2 %), Kypru (19,6 %), Lotyšsku (15,6 %) a Estonsku (14,9 %). Obdobně je podíl cizinců na obyvatelstvu jako v ČR (4 %) v Portugalsku, Nizozemsku a Slovinsku. Nejméně pak v Maďarsku a na Slovensku.

Graf 2: Cizinci v EU k 1. 1. 2013 (v %)

Zdroj: Český statistický úřad, *Cizinci v České republice 2014*

Tento údaj však není zcela přesný, zejména díky zmiňované problematice nelegálního přistěhovalectví, která hlavně ve vietnamských a ukrajinských komunitách představuje velké procento výskytu.

3 Migrační a integrační politika ČR

Od roku 1993, tedy od vzniku samostatné České republiky, můžeme sledovat ve vývoji migrace značné proměny, během kterých se mezinárodní migrace stává čím dál tím více aktuálnějším tématem, nejen v rámci politické scény. ČR se v čase stala zemí, která je vyhledávaná pro pracovní uplatnění, budování obchodních vztahů i trvalé či dlouhodobé usazení. V rámci řešené problematiky byl v roce 2003 vládou ČR přijat koncepční dokument nesoucí název Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců, který odpovídá na nejaktuálnější otázky. Koncept je rozdělen do šesti hlavních bodů, z nichž každý vymezuje jistý okruh principů migrační politiky České republiky. Činnosti podnikané v problematice migrace značí, že Česká republika má snahu aktivně se na mezinárodní migraci podílet, ale zároveň i migraci regulovat a předcházet nelegálním aktivitám, které ji doprovázejí. Migrační politika svou povahou spadá do oblasti řešenou Ministerstvem vnitra, které současně dohlíží na dodržování mezinárodních smluv a úmluv, z nichž plynou pro ČR práva a povinnosti. Situaci samostatného a zodpovědného řešení migrace trochu komplikuje zapojení ČR do spolupráce v rámci EU, jelikož se národní migrační politika ve značné míře řeší i s ostatními členskými státy podle instrumentů evropského práva. Obecně je přístup České republiky k migraci kladný, pokud jde o ekonomickou migraci, jež je smyslem principu legální migrace. V rámci zmiňovaných šesti bodů Zásad se Česká republika angažuje zejména následovně (MVČR, online):

- **Zásada 1** ČR s ohledem na mezinárodní závazky, které pro ni vyplynou z členství v EU, důsledně **prosazuje řídicí roli státu v oblasti migrace**.
- **Zásada 2** Migrační politika státu je založena na **koordinovaném postupu všech** státních orgánů, orgánů územní a zájmové samosprávy a na podpoře ze strany dalších subjektů zabývajících se migrací.
- **Zásada 3** Migrační politika státu je zaměřena na **odstraňování všech forem nelegální migrace** a jiných nelegálních aktivit a to jak opatřeními na poli mezinárodní spolupráce, tak i opatřeními národními.
- **Zásada 4** Migrační politika státu **neklade překážky legální migraci**, a podporuje imigraci, která je pro stát a společnost v dlouhodobé perspektivě přínosná.
- **Zásada 5** Realizace migrační politiky státu předpokládá široké **zapojení nevládních a dalších organizací** občanské společnosti.

- **Zásada 6** ČR se *spolupodílí na úsilí světového a evropského společenství* na řešení migračních důsledků humanitárních krizí a na odstraňování jejich příčin.

3.1 Faktory a příčiny migrace

Jelikož má migrace vliv na různé oblasti v rámci společenského uspořádání, je tento fenomén zkoumán z mnoha úhlů a různými vědními obory, a to především příčiny, které k migraci vedou, spolu s důsledky, které lze z tohoto jevu vyvodit. „*Chtějí-li politiky účinně ovlivňovat a řídit migraci, musejí jejich tvůrci vycházet z kauzálních mechanismů, které ji způsobují. Důvody pro určitou politiku čerpané z normativních argumentů musí být napojeny nejen na porozumění národním identitám a diskurzům, ale také na vysvětlení příčin migrace.*“ (Barša, P., Baršová, A., 2005, s. 267) Aktér, jež se rozhodne k přestěhování do jiné země, může mít dopad na ekonomické, sociální, kulturní či politické oblasti hostitelské země. Proto existuje několik teorií, ze kterých vychází osm základních příčin migrace. Souhrnně lze u jednotlivých teorií vysledovat fakt, že hlavním motivem k přesídlování je nerovnováha v ekonomické prosperitě mezi jednotlivými zeměmi, z čehož plyne pro jejich obyvatele vždy určitá forma restrikce. Faktory, jež významně ovlivňují mezinárodní migraci, jsou označovány jako pull-push faktory, což lze volně přeložit jako faktory tahu a tlaku. Barša a Baršová (2005, s. 267-278) uvádějí, že hlavní příčiny, které stojí za existencí migrace, spatřují v důsledku:

- nerovnováhy mezi nabídkou a poptávkou na pracovním trhu;
- relativní chudoby (ve snaze minimalizovat riziko a diverzifikovat zdroje příjmů);
- náborových politik a hierarchické segmentace pracovního trhu přijímacích zemí;
- procesů kapitalistické akumulace, které těží z nerovnosti mezi rozvinutým jádrem a zaostalou periferií;
- historicky utvořených regionálních systémů ekonomické směny a politické, kulturní a informační interakce v národních společnostech;
- závazků, informací a pomoci, které permanentně propojují migranty v hostitelské zemi se zemí vysílací;
- změn zapříčiněných přímo migrací;
- klientského vztahu mezi zaměstnaneckou lobby a vysokými úředníky státu.

V čase se změnil i úhel pohledu na migraci. V minulosti znamenala významný zdroj lidského pokroku, dnes je součástí globalizačních procesů, ekonomických či

populačních faktorů, porušování lidských práv či zhoršujícího životního prostředí. Zjednodušeně by se dalo říci, že v minulosti pozitivní jev, který posouval lidskou populaci dopředu, je dnes výplodem našich vlastních pochybení a jedinou formou ochrany při snaze zajistit dobré životní podmínky pro sebe nebo svou rodinu.

3.2 Bariéry vs. podpora migrace a integrace

Jak již bylo řečeno, legální forma migrace je ze strany státu velmi vítaným a podporovaným jevem. Cílem státu je zejména přivést na vlastní území co největší počet zahraničních kvalifikovaných pracovních sil, které by následně přispívaly k rozvoji ekonomiky v hostitelském státu. Za účelem dlouhodobé udržitelnosti se připravují takové programy, aby ekonomicky aktivní cizinci měli motiv na území dané země co nejdéle setrvat či se usadit trvale. Z tohoto důvodu se objevují snahy o usnadnění integrace cizinců do společnosti formou podpůrných programů a výstavby systému organizací, které by se podílely na rozvoji migrační politiky. V rámci Evropské unie se členské státy zavázaly ke spolupráci, která pramení z předpokladu, že budou mít imigranti stejná práva jako obyvatelé dané země. „...*partneři se zavázali k rovnému, nediskriminačnímu zacházení s příslušníky druhé strany, kteří legálně žijí a pracují na jejich území.*“ (Cihelková, E., 2003, s. 313)

Je patrné, že stát přistupuje k imigraci zodpovědně a snaží se zajistit co možná nejlepší podmínky a odstranit integrační bariéry. Cizinci se však na našem území setkávají s problémem v podobě nepřijetí od společnosti. Pod záštitou Ministerstva školství byl v roce 2009 uveřejněn výzkum, ze kterého vyplývá postoj české veřejnosti k cizincům, imigrantům a lidem jiných národností žijících na našem území. Z tohoto výzkumu vyplynulo, že česká společnost je značně homogenní a zastává k imigrantům negativní postoj, který je do jisté míry i ovlivněn způsobem, jakým problematiku prezentují média. Z výzkumu (Leontiyeva, Y., Vávra, M., 2009) vyplynula zjištění, z nichž nejdůležitější uvádím níže:

- celkem 86,5 % české veřejnosti se domnívá, že by měla být zavedena omezující opatření pro cizince, aby práci získali přednostně čeští občané;
- podle názoru 77,9 % občanů ohrožuje levná pracovní síla zaměstnávání českých občanů;
- 65,9 % si myslí, že cizinci by měli mít přístup pouze k práci, kterou čeští občané nemají zájem vykonávat;

- 78,2 % je toho názoru, že zaměstnávání cizinců by se mělo omezit v oblastech s vysokou nezaměstnaností;
- 71,9 % obyvatel si myslí, že cizinci, kteří pobývají v ČR dlouhodobě, zvyšují nezaměstnanost;
- za nejvíce nesympatický národ jsou v ČR považováni Iráčané, Palestinci a Afghánci;
- obyvatelé ČR cítí největší nedůvěru k Turkům, Rumunům a Němcům;
- čeští obyvatelé (91,4 %) budou nejpozitivněji vnímat ty cizince, kteří budou hovořit česky.

Ze zachycených výsledků výzkumu je patrné, že česká společnost přistupuje k cizincům žijícím na našem území se značnou skepsí. Výsledkem jsou bariéry, jako jsou diskriminace, šikana, xenofobie, horší pracovní místa, zhoršené sociální podmínky atd. Těmto bariérám je třeba se důkladně věnovat a flexibilně na ně reagovat. A to jak hostitelská země, tak i samotní migranti.

3.2.1 Překážky na straně migranta

Společnost si vůči imigrantům v čase vytvořila značné předsudky. Nelze však říci, že toto je jediný důvod, proč nejsou cizinci pozitivně přijímáni. Často si svou neadaptibilitou a svým sociálním jednáním vytvářejí překážky k integraci sami. Jedním z důvodů, kdy jsou imigranti sociálně vyloučeni, je jejich demotivace k začlenění se do společnosti, například z důvodu jejich zamýšleného krátkodobého či přechodného pobytu. Ti, kteří přišli na území hostitelské země s nějakým předem vytyčeným cílem, například za účelem zlepšit finanční situaci sebe a své rodiny, která se stále zdržuje v rodné zemi, nebudou se pravděpodobně chtít stát součástí systému. Dalšími překážkami, které si cizinci sami kladou, je například příslušnost k určité etnické skupině a její neskryvaná podpora. V tomto případě často slyšíme například o slovenských Romech, kteří začali pronikat na naše území. Romská populace se začala sociálně diferencovat jako celek. Vznikla nepočtená vrstva romské inteligence, střední romská vrstva a početně nejsilnější zcela chudá vrstva slovenských Romů žijících v často slumových podmínkách romských osad. Výsledkem migrace do ČR bývají přelidněné byty romských příbuzenských rodin, nelegální způsob obživy a poruchy soužití mezi Romy a neromským obyvatelstvem. (Uherek, Z. a kol., 2003, s. 183-187) Doménou této vyčleněné skupiny obyvatel jsou sociální problémy v důsledku jejich

vlastního chování a nesnáze se jakýmkoliv způsobem stát součástí normální fungující společnosti.

Jiným příkladem jsou již zmiňované komunity cizinců, které žijí pospolu a nechtějí nebo nemohou být součástí společnosti. Nyní mám na mysli zejména vietnamské přistěhovalce, kteří na našem území též představují početnou skupinu obyvatelstva. Problematika komunit tkví v tom, že spolu s jedincem žije, pracuje a jinak tráví čas celá jeho rodina, tudíž není snaha o naučení se jazyka nebo sociální kontakt se členy společnosti hostitelské země. Situaci ani nevylepší vnitřní podmínky či pravidla v komunitě, které například zakazují uzavírat manželství s jinými jedinci, jež nejsou příslušníci jejich národnostního celku apod.

3.2.2 Překážky na straně většinové společnosti

Pokud hovoříme o bariérách v integračním procesu na straně většinové společnosti, můžeme do této kategorie zařadit předsudky a stereotypy. O tomto tématu hovoří Průcha (Interkulturní psychologie, 2004, s. 67-70). Píše, že některé prvky chování se přenášejí v mnoha společnostech od generace po generaci, jsou stabilní a velmi obtížně měnitelné.

Další nebezpečnou bariérou je, že občané majoritní skupiny si vytvářejí žebříček oblíbenosti etnických a národnostních skupin. Z pohledu migrantů patří mezi nejoblíbenější skupiny občané ekonomicky vyspělých zemí (např. občané USA), naopak mezi nejméně oblíbené se řadí občané Ruska, Ukrajiny a Vietnamu (Rákocsyová, Trbola (eds.) (2009, s. 229).

Ovšem jako největší překážku na straně většinové společnosti vnímají migranti hlavně komunikaci s institucemi, jako jsou cizinecká policie, zdravotní pojišťovny, úřady práce a další instituce. Migranti poukazují na to, že instituce veřejného sektoru by měly vycházet přistěhovalcům vstříc a to zejména v poskytování kompetentních informací, a to i v angličtině. (Rákocsyová, Trbola (eds.) (2009, s. 236)

V této souvislosti nesmíme opomenout ani bariéry, které vznikají samotným nastavením systému. Integrační politika dané země může být nastavena velmi tvrdě, a to může způsobit nemalé problémy.

3.3 Negativní a pozitivní dopad migrace

Na dopady migrace lze nahlížet nejen ze strany hostitelského a vysílaného státu, ale také z pohledu imigranta, na nějž působí nové prostředí, kterému se snaží přizpůsobit či kde se snaží začlenit do společnosti. Nejprve se v dílčích kapitolách zaměříme na dopady z pohledu státu, a posléze popíšeme i pozitiva a negativa v životech přistěhovalců. Je totiž důležité nejen posuzovat snahy vládnoucí elity dané země při procesu nastavování migračních politik, ale také sledovat migraci jako jev, který není možné příliš řídit a jehož průběh má přímou závislost na chování veřejnosti, resp. jednotlivců, kteří by si měli uvědomovat, že jednají s lidskou bytostí, jejíž životní příběhy neznají, a neměli by se proto dopouštět unáhlených soudů.

3.3.1 Dopad migrace na hostitelskou zemi

Je přirozené, že tak jak jedna země získává, druhá ztrácí. Proto se v této kapitole budeme věnovat oblastem, které srovnávají hlavní důsledky na hostitelskou a vysílací zemi. Mezi vyzorované *negativní důsledky migrace pro hostitelskou zemi* patří:

- sociální neklid a nespokojenost jako výsledek přílivu pracovních sil, kdy veřejnost odmítá přirozený proces integrace cizinců;
- snižování mezd v důsledku diskriminace cizinců na trhu práce;
- vlivem levné pracovní síly se zvyšují požadavky na „domácí“ zaměstnance;
- zvýšení trestné činnosti na území státu vlivem nelegální imigrace a prohlubování sociálně-patologických jevů;
- prohlubování společenské diferenciací v důsledku národnostních, kulturních, náboženských a jiných odlišností.

Za *pozitivní dopad migrace na hostitelskou zemi* spatřujeme zejména tyto jevy:

- snížení nezaměstnanosti v důsledku přílivu nové pracovní síly;
- HDP roste přímo úměrně s poptávkou po zboží a službách ze strany cizinců;
- pracovníci si předávají nové poznatky a znalosti načerpané v zahraničí;
- v důsledku pohybu osob se zlepšuje situace i v ostatních nezainteresovaných odvětvích, jako je cestovní ruch;
- posilování mezinárodní spolupráce a obchodu na mezinárodní úrovni;
- imigranti zvyšují příjmy státního rozpočtu z odváděných daní a poplatků;
- kulturní a etnická provázanost jako nástroj k odstranění xenofobie společnosti.

3.3.2 Dopad migrace na vysílací zemi

Vliv migrace nelze posuzovat pouze z pohledu cílové země, proto můžeme spatřovat i negativa a pozitiva pro zemi, která své obyvatele v důsledku přesídlení ztrácí. Mezi **negativní důsledky pro vysílací zemi** patří zejména:

- odliv kvalifikované pracovní síly, v jehož důsledku dochází ke zpomalení ekonomického růstu;
- nárůst mzdových výdajů v důsledku tlaku na odvětví a obory, které ztrácí velký poměr specializovaných pracovníků;
- ztráta části příjmů do národního hospodářství (imigranti platí daně v cílové zemi).

Pozitivní dopad pro vysílací zemi v důsledku emigrace:

- snižování míry nezaměstnanosti v důsledku uvolnění pracovních míst;
 - upevňování mezinárodních obchodů (za předpokladu, že emigrant udržuje kontakt se svou rodnou zemí);
 - zvyšování kvalifikace a úrovně vzdělání pracovníků (za předpokladu, že je migrace dočasná a emigrant – reemigrant – se vrátí zpět do své rodné vlasti, disponuje novými poznatky ze zahraničí, které může uplatnit v praxi).
- (Kunešová, H., 2006, s. 86-88)

Z výše uvedeného výčtu můžeme tedy odvodit, že se migrace z pohledu obou států, tedy vysílacího i hostitelského, dotýká zejména pracovního trhu, produktivity ekonomiky států, problematiky fiskální politiky a změny v infrastruktuře a geografickém rozložení obyvatel. Zůstaneme-li v teoretické rovině, je přímým následkem migrace nerovnovážná změna v produktivitě práce a mzdových sazbách, což má dopad také na změny výrobních faktorů, jako jsou půda a kapitál. Je však nutné zmínit, že kromě ekonomických změn se migrace dotýká celé společnosti a v nemalé míře i samotných migrantů. Největší problém je pak spatřován ve vykořisťování imigrantů, jejich diskriminaci, sociálním odloučení či zhoršení životních podmínek. Například psychologie vnímá z pohledu rozvoje patologických jevů migraci, resp. emigraci za velmi škodlivý jev, který má negativní důsledek na chování jedince. „...*dochází ke ztrátě společenských kontaktů a vazeb, a celkovému sociokulturnímu vykořenění.*“ (Fisher, S., Škoda, J., 2014, s. 73)

3.4 Snaha o integraci cizinců do společnosti

Za účelem pospolitosti celé společnosti se stát snaží vytvořit takové podmínky, aby bylo přijetí cizinců co možná nejjednodušší. „*Politika integrace cizinců je vnímána jako nedílná součást legální migrační politiky a musí tedy na vývoj migrace reagovat.*“ (MVČR, online). Koncepty imigrační a národnostně menšinové politiky mají shodné cíle, a to zabránit etnickým konfliktům a v důsledku vzrůstající migrace i destabilizaci země. Každý stát přistupuje k integraci odlišně, podle vlastních zkušeností s imigranty z minulosti. Rozmanitost různých programů je dána například rozdílným přístupem k původním obyvatelům či neshodnou sociální koncepcí v pojmání národnosti, občanství, národu apod.

Za účelem integrace vznikají koncepty, které tak pružně reagují na situaci imigrantů na našem území. Poslední vládní úpravou této problematiky je Koncepce integrace cizinců (usnesení vlády ČR číslo 1266 z roku 2000) a od té doby se meziročně sleduje a zveřejňuje plnění této koncepce jako součást zprávy „O situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR“. „*Politika integrace cizinců je zaměřena nejen na podporu začlenění legálně pobývajících cizinců do společnosti, ale zejména na prevenci případných problémů v oblasti imigračních komunit a jejich vztahu s majoritou. Cílem všech aktivit integrační politiky je předcházet vytváření uzavřených komunit imigrantů, společenské izolaci a sociálnímu vyloučení cizinců. Cílem je zachování sociální soudržnosti a harmonické nekonfliktní soužití všech obyvatel země.*“ (MVČR, online)

Barša, Baršová (2005) v rámci integračního procesu pojmenovali tři modely, ve kterých se odráží přístup státu k situaci imigrantů. Těmito modely jsou:

- **koncept asimilace**, tzn. úplné začlenění etnické skupiny do společnosti za předpokladu, že se cizinec vzdá svých kulturních, jazykových a sociálních odlišností a přizpůsobí se většinovému obyvatelstvu;
- **přechodná diferenciovaná inkorporace**, která spočívá v eliminaci konfliktu mezi etnickými skupinami;
- model multikulturalismu, předpokládá legitimitu kulturní a sociální různorodosti etnických menšin ve společnosti, tzn., že vedle sebe mohou žít obyvatelé různých kulturních a sociálních vyznání, aniž by vznikala xenofobie či sociální diferenciaci.

Obecně je snaha o sociální harmonizaci, tedy i integrace cizinců, mezi státy velmi

komplikované téma, jelikož na jedné straně stojí názorová rozdílnost zapojených státních celků a na straně druhé neexistence vyjednávacích postojů. Z politického pohledu totiž nelze při volném pohybu osob uplatnit stejné vyjednávací podmínky jako například, když se projednávala celní politika mezi zeměmi. „*Úroveň sociální politiky v každé zemi je výstupem dlouhodobých a důmyslných politických kompromisů, takže změny vynucené Evropskou unií jsou často jednoduše označeny za přehnané zasahování do vnitřních záležitostí.*“ (Baldwin, R. Wyplosz, CH, 2008, s. 67)

Z pohledu integrace měly zakládající smlouvy o EU velmi ambiciózní a troufám si tvrdit, i nereálné cíle. Problematika sociální politiky, resp. její harmonizace v oblasti pravidel, které by sjednocovaly například pracovní podmínky v jednotlivých členských státech a tím i zacelovaly vzniklou propast v procesu integrace, nebyly dosud vyřešeny a prognóza pro nalezení řešení otázek sociální politiky tak není příznivá ani v nejbližší budoucnosti.

3.5 Problematika sociální inkluze a exkluze

Sociální inkluze (začleňování) a exkluze (vyloučení) je při projednávání integrace cizinců velmi často zmiňovanou problematikou. V současnosti chápeme exkluzi jako přímé ohrožení integrity a sociální koheze. Na exkluzi / inkluzi můžeme pohlížet jako na jevy, které přesahují hranice státu, což podporuje společenský názor, že migrace, respektive její hlavní aktéři, stojí mimo rámec sociálního řádu dané společnosti. „*Sociální inkluze je plnoprávné členství ve skupině, které se opírá o určitou míru skupinové konformity a vede ke skupinové kohezi.*“ (Novotná, E. 2010, s. 48)

Úkolem sociální inkluze je tedy vypořádat se s výraznou odlišností (ať již kulturní, etnickou apod.) migrantů a zapojit je do většinové společnosti a zároveň odstranit vzniklé sociální nerovnosti. „*Koncept sociální inkluze/exkluze pracuje s představou určité do značné míry homogenní společnosti a od ní oddělených, odlišných skupin. Jeho aplikace na analýzu situace migrantů přináší otázku po specifčnosti postavení migrantů vzhledem ke společenským celkům, ze kterých jsou vylučováni, respektive do kterých jsou začleňováni.*“ (Klvaňová, R., 2009, s. 94)

Při úvahách o sociální diferenciaci se dostáváme k zásadním otázkám, jak tento jev vzniká a jakým způsobem je možné jej minimalizovat. Těmito otázkami, které souvisejí s rozdílnými kulturami a problémy soužití mezi nimi, spadají svým charakterem do

plánování sociální politiky daného státu. Podle doporučení Evropské komise by se sociální politika členských států měla zaměřit zejména na následující otázky, které se dotýkají detekce negativních jevů sociálního vyloučení:

- skutečně odráží nové společenské jevy a procesy (jde o přizpůsobení terminologie měnící se sociální reality);
- nebo jde pouze o nový pohled na staré věci;
- či jde jen o přizpůsobení terminologie přenesením akcentu z jednoho aspektu daného jevu na jeho jiný aspekt;
- nebo zda svou povahou spíše znesnadňují poznání jevů, které označují, než aby je pomohli objasnit. (Mareš, P., Sirovátka, T., 2008, s. 275-276)

Na tuto problematiku se liší názory, zejména pokud jde o vytváření a používání konceptů sociální exkluze, inkluze a koheze. Zastánci koncepcí a agend, kteří tvoří početnější stranu při vedení dialogu o užitečnosti těchto nástrojů, zdůrazňují, že koncepty jsou užitečné zejména tím, že umožňují upozorňovat na nevýhody plynoucí z nerovnosti ve společnosti a pomáhají tak vytvářet pro potřeby integrace větší vnitřní společenskou solidaritu. Tento proces podpory by měl být sociální politikou podporován. *„Neschopnost vyloučených efektivně participovat na ekonomickém, politickém, kulturním a sociálním životě společnosti totiž není jen jejich osobním rizikem, ale představuje i riziko pro společnost. Vede totiž k odcizení se vylučovaných hlavnímu proudu společnosti, jeho hodnotám a institucím.“* (Mareš, P., Sirovátka, T., 2008, s. 276)

Bylo by možné konstatovat, že inkluze byla v sociologii vždy spojena s moderní ideou o univerzálním lidství, která je reprezentována ideálem občanské komunity a pospolitosti. Z pohledu migranta je inkluze velmi složitým procesem, jelikož jako cizinec zaujímá v rámci společnosti různé sociální pozice, z nichž některé nemůže přímo ovlivnit. I když je imigrant schopen se ztotožnit se společenským řádem a snažit se do něj začlenit, nyní mám na mysli spíše jeho identifikaci ze strany společnosti, administrativní překážky a další bariéry, které mu vytváří stát v podobě legislativních omezení a dalších, o kterých bylo hovořeno v kapitole 3.2.

4 Proces získání trvalého pobytu a státního občanství

Mezinárodní migrace se dostává čím dál tím více do povědomí politických i veřejně společenských kruhů. V současné době se na migraci globálně nahlíží častěji jako na pozitivní jev, který je vhodné za určitých podmínek podporovat. Zmiňované podmínky představují určitý stupeň ochrany hostitelské země, které byly vytvořeny za účelem řádné integrace cizinců do společenského řádu. Řada zemí jako jsou Kanada, Austrálie, Rusko, USA a další státy si vytvořily bariéry v podobě vízové povinnosti pro migrující obyvatele, bez ohledu na účel jejich cesty, tzn. turistiky, pracovních vysílání či snaze migrantů o trvalé usídlení. Aby mohl imigrant využívat všech výhod, které hostitelská země nabízí svým domácím obyvatelům, je nutné získat statut rezidenta. Z anglického spojení *permanent resident* vyplývá, že aby byl cizinec považován za rezidenta, je nutné, aby získal povolení k trvalému pobytu, což ovšem neznamená, že je takto definovaná osoba ještě občanem příslušného státu. Na tuto problematiku lze nahlížet různě, protože například z daňového hlediska je za občana příslušného státu považována taková osoba, která na daném území řádně hradí daně vyplývající z pracovního poměru. Tento fakt vznikl v důsledku snahy států o zamezení dvojího zdanění a tudíž i eliminaci daňových úniků. Zjednodušeně lze tedy říci, že migrant je občanem takového státu, kde přispívá do rozvoje fiskální politiky státu (jde tedy o dobrovolné vzdání se své občanské příslušnosti). Tento fakt však neplatí pro vymezení občanství v rámci platného právního řádu, který popisuje přesné podmínky, za kterých je možné státní občanství nabýt.

Z uvedeného textu tedy vyplývá, že mezi povolením k trvalému pobytu a státním občanstvím je velký rozdíl, který se odráží na právech a povinnostech cizince v rámci procesu integrace. V souvislosti s problematikou migrace však ještě úzce souvisí i pojem krátkodobý a dlouhodobý pobyt, jež jsou opakem trvalého pobytu, a jedná se o pobyty přechodné. Na našem území jsou všechny druhy pobytu vymezeny zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Pro ujasnění všech uvedených pojmů je na místě uvést zjednodušené vysvětlení této problematické terminologie:

- **krátkodobý pobyt cizinců** je pobyt kratší 90 dnů, který je umožněn buď na základě překročení státních hranic (neplatí pro občany států, vůči kterým je zavedena vízová povinnost), anebo na základě krátkodobého víza. „*Podmínky udělování krátkodobého víza, důvody jeho neudělení, podmínky prodloužení*

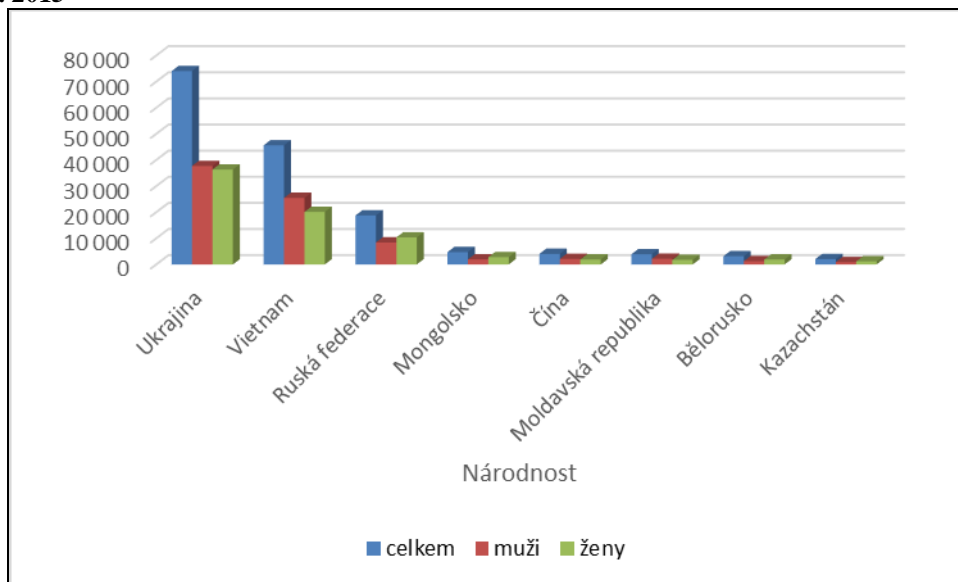
doby pobytu na krátkodobé vízum a důvody zrušení jeho platnosti stanoví přímo použitelný právní předpis Evropských společenství“ (Zákon č. 326/1999 Sb., §20)

- ***dlouhodobý pobyt cizinců*** se vztahuje k souvislému pobytu delšímu než 90 dní. Tento pobyt není pro občany členských států EU omezen, avšak například na našem území platí podmínka, že je nutné dlouhodobý pobyt nahlásit na zdravotní pojišťovně a po návratu povinné zdravotní pojištění uhradit, nebylo-li hrazeno ze mzdy v jiném členském státě. Pokud má občan státu v úmyslu zdržovat se na našem území déle než 90 dní a platí pro něj vízová povinnost, vystavuje se dlouhodobé vízum. *„Vízum k pobytu nad 90 dnů uděluje ministerstvo na žádost cizince, který hodlá pobývat na území za účelem vyžadujícím pobyt na území delší než 3 měsíce. Vízum k pobytu nad 90 dnů nelze udělit za účelem zaměstnání.“ (Zákon č. 326/1999 Sb., §30)*
- ***trvalý pobyt cizinců*** je hodnocen na základě žádosti o trvalý pobyt u cizinců, kteří na našem území pobývají dočasně nepřetržitě déle než 5 let. Platnost povolení k trvalému pobytu je 10 let a platí zde podmínka přezkoušení znalostí českého jazyka. Má-li cizinec povolení k trvalému pobytu, zásadně se rozšiřují jeho práva a povinnosti, které jsou téměř shodné s občanem země. Výjimkou je nemožnost účastnit se voleb a zachování ohlašovacích povinností Ministerstvu vnitra.
- ***státní občanství*** se nabývá sedmi způsoby, které budou řešeny v následujících kapitolách. Udělení státního občanství, kdy se cizinec stává plnohodnotným občanem státu, lze dosáhnout pětiletým nepřetržitým pobyttem na základě povolení k trvalému pobytu a dalších podmínkách, které stanovuje nový Zákon o státním občanství č. 186/2013 Sb. *„Tento zákon upravuje způsoby nabývání a pozbytování státního občanství ČR, prokazování a zjišťování státního občanství ČR, vydávání osvědčení o státním občanství, vedení evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství ČR, a přestupky na úseku státního občanství.“ (Zákon č. 186/2013 Sb., §1)*

Ze statistik vyplývá, že o trvalý pobyt žádají nejvíce cizinci z tzv. třetích států, kteří pro pobyt, zaměstnání či podnikání v České republice potřebují vízum či jiné povolení. Udělený trvalý pobyt jim otevírá bránu do Evropy a umožňuje jim snadněji získat

zaměstnání či přístup ke zdravotnímu pojištění. Následující graf nám ukáže, jací cizinci z třetích zemí u nás mají nejvíce trvalých pobytů.

Graf 3: Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným trvalým pobytem na území České republiky k 28. 2. 2015

Zdroj: Ministerstvo vnitra, *Cizinci s povoleným pobytem*, vlastní zpracování

Tabulka 1: Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným trvalým pobytem na území České republiky k 28. 2. 2015 - počet

Národnost	celkem	muži	ženy
Všichni cizinci s trvalým pobytem	252 764	133 191	119 573
Ukrajina	74 031	37 699	36 332
Vietnam	45 582	25 481	20 101
Ruská federace	18 770	8 416	10 354
Mongolsko	4 728	1 913	2 815
Čína	4 049	2 141	1 908
Moldavská republika	3 913	2 155	1 758
Bělorusko	3 140	1 238	1 902
Kazachstán	2 072	895	1 177

Zdroj: Ministerstvo vnitra, *Cizinci s povoleným pobytem*, vlastní zpracování

Následující kapitoly podrobněji popíší proces, kterým cizinec prochází, aby mu bylo umožněno získat povolení k trvalému pobytu či které podmínky musí splnit pro získání státního občanství.

4.1 Podmínky pro získání povolení k trvalému pobytu v ČR

Jak bylo uvedeno dříve, předpoklad k získání povolení k trvalému pobytu se váže na nezbytně nutnou dobu nepřetržitého pobytu na našem území. Tato lhůta je stanovena na minimální délku pěti let, ale může být zkrácena na dva roky v případě, že je žadatel rodinným příslušníkem občana Evropské unie. Studenti cizinci jsou poměrně znevýhodněni, protože jejich studentský status jim zkracuje započtenou délku pobytu o polovinu. V praxi to znamená, že pokud cizinec studuje na území ČR po dobu pěti let, je mu započteno pouze 2,5 roku.

O administrativní složku procesu povolení k trvalému pobytu se na našem území stará Ministerstvo vnitra, respektive jeho Odbor azylové a migrační politiky. Žádost se podává osobně, zpravidla v místě hlášeného pobytu cizince a veškerá dokumentace, kterou je nutné k žádosti přiložit, musí mít formu notářsky ověřené kopie nebo být originálem. K žádosti se dokládají tyto dokumenty (MVČR, online):

- cestovní doklad / doklad totožnosti;
- doklad potvrzující splnění podmínky 5 let nepřetržitého přechodného pobytu;
- 2 fotografie;
- doklad o zajištění ubytování.

Žadatel, který je rodinným příslušníkem občana EU, navíc musí doložit i tuto skutečnost.

Je-li žádost přijata kladně, je žadatel telefonicky / písemně kontaktován a na osobním setkání obdrží průkaz o povolení k trvalému pobytu, který je veřejnou listinou. „*Vydává se jako samostatný doklad s fotografií, kterým jeho držitel prokazuje své jméno, příjmení a ostatní jména, datum a místo narození, státní příslušnost, číslo cestovního dokladu, adresu místa hlášeného pobytu na území, rodné číslo a další skutečnosti týkající se pobytu na území. Vydává se na dobu platnosti 10 let. Platnost průkazu lze prodloužit o 10 let, a to i opakovaně.*“ (MVČR, online) Od chvíle, kdy povolení nabylo právní moci, vyplývají pro cizince povinnosti, jež se váží k odvodu všeobecného zdravotního pojištění.

4.2 Proces získání českého státního občanství

Nový Zákon o státním občanství (Zákon č. 186/2013 Sb.) významně posunul migrační politiku kupředu. Tento zákon představuje řadu změn, kupříkladu doplnil podmínky pro udělení státního občanství, při získání českého státního občanství se již automaticky neztrácí původní státní příslušnost, zpřísnily se podmínky zkoušek, které nově zahrnují kromě jazykové zkoušky z českého jazyka (vzor tvoří příloha E) i znalost českých reálií, prodloužila se lhůta pro vyřízení žádosti z původních 90 dnů na 180 dní atd.

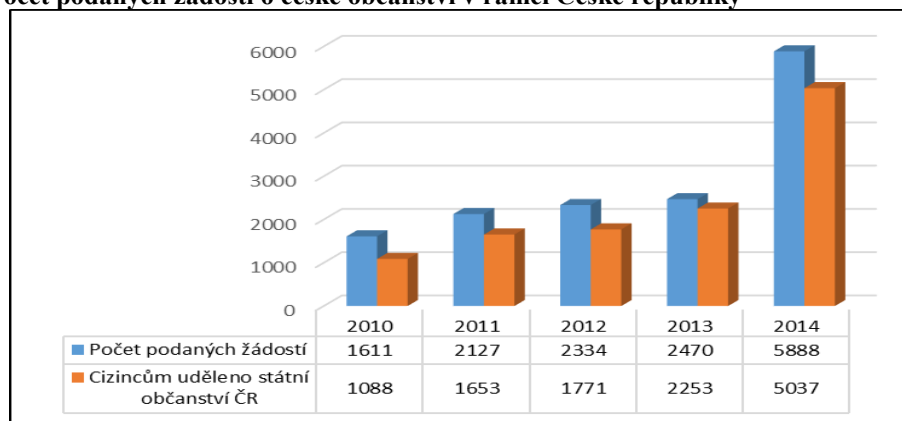
Podle uvedeného zákona je možné nabýt českého státního občanství při existenci jedné z těchto podmínek (Zákon č. 186/2013 Sb.):

- **narozením** – je-li alespoň jeden z rodičů státním občanem ČR nebo pokud jsou rodiče bezdomovci a alespoň jeden z nich má trvalý pobyt na území ČR a dítě se na jejím území narodí;
- **určením otcovství** – je-li dítě narozené mimo manželství a jeho matka je cizí státní občankou nebo bez domova a otec státním občanem ČR;
- **osvojením** - je-li alespoň jeden z osvojitelů dítěte státním občanem ČR;
- **nalezením na území ČR** – nalezená fyzická osoba mladší 15 let je státním občanem ČR, pokud se neprokáže, že nabyla narozením státní občanství jiného státu;
- **udělením** - na základě žádosti, kdy žadatel musí splňovat podmínky, které vymezuje zákon;
- **prohlášením** - jestliže fyzická osoba, která byla k 31. prosinci 1992 státním občanem ČSFR, ale neměla ani státní občanství ČR ani státní občanství Slovenské republiky, si může zvolit státní občanství České republiky prohlášením;
- v souvislosti se **svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče**.

Během procesu žádosti o státní občanství se dbá na úplnost a pravdivost uvedených údajů. V opačném případě je za úmyslné klamavé jednání vůči státním orgánům udělována pokuta až ve výši 50 tis. Kč. Zpoplatněny jsou i jednotlivé procedury v rámci žádosti, jako jsou podstoupení zkoušky z českého jazyka a reálií, udělení státního občanství (2 000 Kč), přijetí prohlášení o nabytí státního občanství apod.

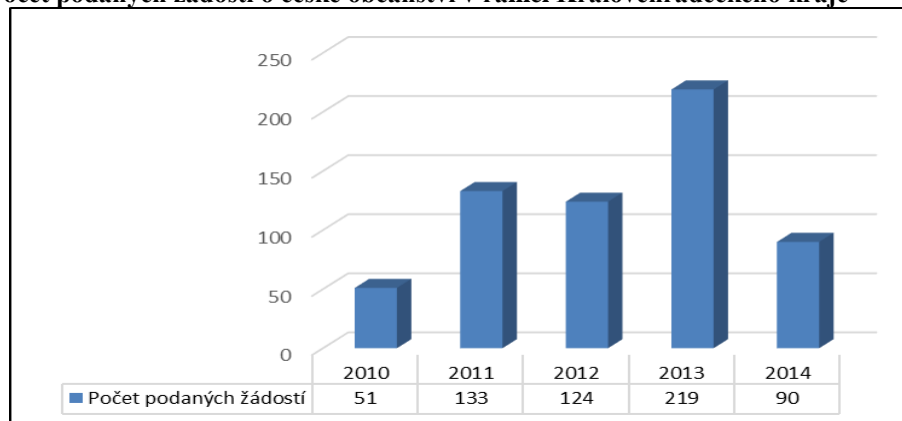
V následujících grafech je znázorněn počet žadatelů o české občanství. Tyto údaje byly získány z Ministerstva vnitra České republiky, Krajského úřadu Královehradeckého kraje a Krajského úřadu Pardubického kraje. Jejich odpovědi na žádost podanou dle zákona o svobodném přístupu k informacím jsou přílohou této bakalářské práce.

Graf 4: Počet podaných žádostí o české občanství v rámci České republiky

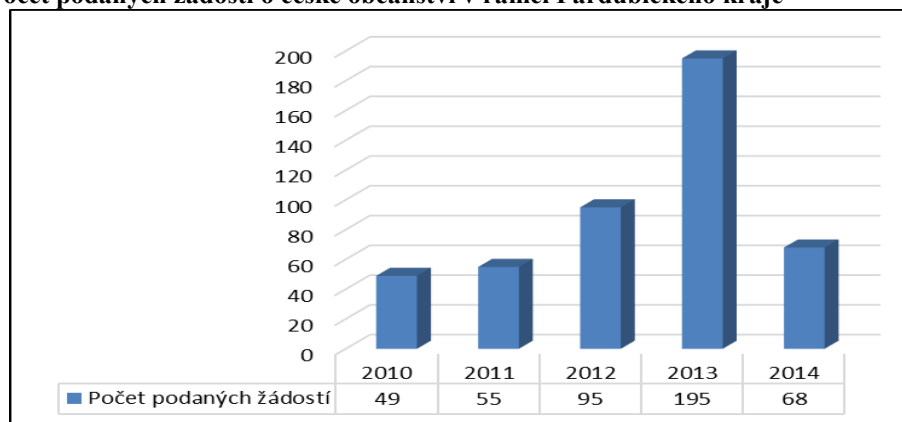
Zdroj: Ministerstvo vnitra, *datová zpráva*, vlastní zpracování

Graf 5: Počet podaných žádostí o české občanství v rámci Královehradeckého kraje

Zdroj: Krajský úřad Královehradeckého kraje, *datová zpráva*, vlastní zpracování

Graf 6: Počet podaných žádostí o české občanství v rámci Pardubického kraje

Zdroj: Krajský úřad Pardubického kraje, *datová zpráva*, vlastní zpracování

5 Shrnutí

Teoretická část práce se zabývala zejména východisky problematiky migrace. V našem každodenním životě se dostáváme do kontaktu s cizinci, kteří dočasně či trvale žijí a pracují na našem území. Tento jev má od 90. let vzestupnou tendenci a v rámci imigrace se Česká republika v čase téměř zcela transformovala ze země tranzitní na cílovou. Za tento jev může nejen zlepšující se situace v naší republice, kdy cizinci spatřují ČR jako zemi, kterou by chtěli trvale obývat, ale také globalizační procesy a členství v Evropské unii. Současným trendem je poznávat a cestovat za jinými kulturami a zvyklostmi, a soudobé podmínky tyto cíle velmi ulehčují.

Bohužel obyvatelstvo České republiky je podle výzkumů velmi xenofobní, k integraci cizinců do společnosti se staví skepticky a cizincům připravuje nemalé překážky v podmínkách běžného života. Přitom by stačilo uvědomit si, že možná právě tyto bariéry, které si jedna či druhá strana vůči sobě vytváří, jsou posléze předmětem kritiky a na cizince vrhají špatné světlo.

Stát si však uvědomuje, jak je z ekonomického hlediska důležité přijímat specializované pracovní síly z jiných států, a proto se za tímto účelem snaží vstup do země ulehčit a zároveň regulovat (za předpokladu, že imigrant nebude pro naši zemi přínosem). Následující kapitoly se proto zabývají konkrétními příklady imigrace a hlavní část práce je vlastní empirické šetření provedené mezi žadateli o trvalý pobyt a o české občanství.

6 Vlastní empirické šetření

Převážná většina cizinců je v České republice ekonomicky aktivní. Plně integrovaný jedinec je pro společnost přínosem, avšak jeho přijetí je z různých důvodů často problematické. Ve snaze poukázat na tyto jevy, je vlastním *výzkumným problémem* mé bakalářské práce *průběh integrace cizinců do české společnosti*. Výzkum poskytne východiska v podobě překážek začleňování nejen z pohledu imigranta, ale i ze strany většinové společnosti.

Jak již napovídá název celé bakalářské práce, výzkum je zaměřen na problematiku integrace cizinců. Cílem šetření je zjistit důvody, které vedou cizince k podání žádosti o trvalý pobyt či české občanství a zjistit, které bariéry jim v těchto procesech nejvíce brání. Podotázky dotazníku směřují k tomu, zda se během svého působení v České republice cizinci setkali s nějakou formou diskriminace či šikany. Respondenti jsou vybíráni nahodile z řad cizinců různé národnosti, pouze je vycházeno z předpokladu, že chtějí v České republice zažádat o trvalý pobyt či české občanství. Výstupy z dotazníkového šetření a jejich vyhodnocení by měly sloužit nejen odborné, ale i laické veřejnosti, která si možná na základě reálných odpovědí od respondentů uvědomí, že největší překážkou je naše česká povaha a přístup, který vůči cizincům zaujímáme.

6.1 Hlavní a dílčí cíle bakalářské práce

Hlavním cílem mé bakalářské práce je odhalit příčiny a důvody rozhodnutí cizinců migrovat do České republiky, usídlit se zde trvale a následně zažádat o české občanství.

Dílčí cíle výzkumu

Cíl 1: Zjistit, s jakými překážkami v rámci celého integračního procesu se cizinci setkali.

Cíl 2: Zjistit, zda se cizinci setkali vůči své osobě s projevy rasismu, neochoty či diskriminace ze strany majoritní společnosti, úřadů či úředníků.

Praktická část práce by tak měla odpovědět na hlavní výzkumnou otázku, a to: „**Jak vnímá proces integrace imigrantů?**“

6.2 Hypotézy a jejich zdůvodnění

„Hypotéza je vědecký předpoklad. To znamená, že byla vyvozena z vědecké teorie – z toho, co je o daném problému teoreticky zpracováno. Dobré hypotézy si vyžadují

mnoho četby literatury a mnoho přemýšlení. Dále může hypotéza vzniknout na základě osobní zkušenosti výzkumníka, jeho pozorování a predikce. Při tvorbě hypotéz se uplatňuje invence a důmyslnost autora. Hypotéza tedy není jakýkoliv předpoklad, hádání, „strílení do prázdna“. Musí důsledně vycházet z poznatků, které jsou o zkoumaném jevu známy, nebo z praktických zkušeností výzkumníka. Tyto teoretické poznatky a praktické zkušenosti se musí posunout dále a zjištěními z výzkumu potvrdit nebo vyvrátit. ... Hypotézy rozvíjejí naše poznání tak, že potvrzují nebo zpochybňují určitou teorii, a tím ji připravují na empirické prozkoumání.“ (Gavora, 2000, s. 50).

Dotazníkové šetření přispěje k verifikaci následujících čtyř pracovních hypotéz:

H1 – Největší překážkou pro cizince při integraci do české společnosti je jazyk.

Tato hypotéza bude potvrzena, uvede-li ji ve své odpovědi více jak 80 % cizinců.

Jednou z podmínek pro získání trvalého pobytu je doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka vydaný školou, která je uvedena v seznamu škol oprávněných provádět zkoušky znalosti českého jazyka, stanoveném vyhláškou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. I při žádosti o české občanství se předkládá doklad o absolvování zkoušky znalosti českého jazyka, základní znalosti ústavního systému České republiky a základní orientace v kulturně-společenských, zeměpisných a historických reáliích České republiky

K této hypotéze se vážou otázky č. 13, 16, 17, 18, 19, 21. Otázka č. 21 je hlavní, ostatní otázky jsou podpůrné. Jelikož naučit se jiný, než mateřský jazyk, je pro každého složité, je zde předpoklad, že stanovená hranice pro potvrzení hypotézy ve výši 80 % bude naplněna.

H2 – Motivem k získání trvalého pobytu je snadnější přístup k získání zaměstnání.

Tato hypotéza bude potvrzena, uvede-li ji ve svých odpovědích 60 % cizinců.

Při formulaci této hypotézy vycházíme především z pracovní zkušenosti autora, neboť jako policista cizinecké policie provádí pobytové kontroly na žádost Odboru azylové a migrační politiky, kdy zjišťuje, zda cizinec, při podání žádosti, neuvedl nějakou informaci s cílem ovlivnit rozhodování správního orgánu. Při této příležitosti se zjišťují i motivy podání žádosti a ve většině případů cizinci uvádějí, že hlavním důvodem je snadnější přístup k zaměstnání.

K hypotéze se vztahují otázky č. 6, 7, 2. Otázka č. 7 je hlavní, otázky č. 2 a č. 6, jsou podpůrné, které nám danou problematiku doplňují. Pro potvrzení hypotézy je stanoveno

kritérium, že 60 % respondentů uvede, že tím nejhlavnějším důvodem pro získání trvalého pobytu je snadnější přístup k zaměstnání.

H3 – Motivem pro získání českého občanství je možnost ponechat si i své původní občanství.

Tato hypotéza bude potvrzena, uvede-li ji ve svých odpovědích 35 % cizinců.

Při stanovování této hypotézy bylo přihlédnuto k sdělení pracovníků zabývajících se agendou nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, jejichž náplní práce je, kromě jiného, osobní kontakt s cizinci při podávání žádosti o české občanství. Tito pracovníci uvádějí, že před novelou zákona o nabývání a pozbývání státního občanství se cizinci mnohokrát dotazovali, zda je možnost ponechat si i své původní občanství. Před 01. 01. 2014 to v zásadě možné nebylo (zákon tehdy umožňoval pouze cizincům, kteří se na území České republiky oprávněně zdržovali více jak 20 let, podat žádost o prominutí podmínky předložení pozbytí dosavadního občanství), v současné době to možné je. Tato hypotéza má ukázat, zda volba dvojího občanství je tak zásadní a jedinečnou pro podání žádosti o české občanství.

K hypotéze se vztahují otázky č. 1, 2, 4, 5. Otázka č. 5 je hlavní, otázky č. 1, 2, 4 jsou podpůrné, které nám danou problematiku doplňují. Pro potvrzení hypotézy je stanoveno kritérium, že 35 % respondentů uvede, že možnost ponechat si své původní občanství vedle českého, bylo pro ně tím hlavním důvodem při podání žádosti o české občanství. Větší procento, dle mého mínění, nemůže být požadováno a to i z důvodu, že při setkávání s cizinci zjišťují, že hlavním motivem pro získání českého občanství jsou spíše jiné důvody, než dvojí občanství.

H4 – Cizinci se v České republice nesetkali s projevy rasismu a diskriminace ze strany společnosti a státních úřadů či úředníků.

Tato hypotéza bude potvrzena, uvede-li ji ve svých odpovědích 60 % cizinců.

U této hypotézy se předpokládá, že se cizinci nesetkali s rasistickými projevy a diskriminací ze strany státních úředníků. Otázkou ovšem zůstává, zda se česká společnost již naučila žít s cizinci a nehledí na ně jako na ty, co jim berou práci, jsou jiní, žijí jen z „našich“ daní apod. Vyšší procento pro potvrzení hypotézy nebylo stanoveno a to právě kvůli možné „diskriminaci“ a „rasismu“ ze strany občanů.

K hypotéze se vztahují otázky č. 8, 9, 10, 11, 12. Otázky č. 10 a 11 jsou hlavní, otázky č. 8, 9, 12 jsou podpůrné, které nám danou problematiku doplňují. Pro potvrzení

hypotézy je stanoveno kritérium, že 60 % respondentů na hlavní otázky uvede, že se v České republice nesetkali s projevy rasismu a diskriminace ze strany společnosti a státních úřadů či úředníků.

6.3 Metoda stanovení výzkumného souboru

Metodou zpracování dat je dotazování, které se uskuteční v rámci pobytových kontrol, které provádí Cizinecká policie dle zákona o pobytu cizinců (Zákon č. 326/1999 Sb.). Při tomto dotazování jsou vybráni žadatelé o trvalý pobyt a žadatelé o české občanství. Jedná se o záměrný výběr, kdy pro průzkum jsou vybráni přímo cizinci, kteří prohlásí, že mají zájem o trvalý pobyt či cizinci s trvalým pobytem, kteří projeví zájem o získání českého občanství. Gavora (2000, s. 64) uvádí, „*při záměrném výběru má jít opravdu o kvalifikovaný výběr, tedy o vyhledání skutečně těch osob, které se vyznačují určeným znakem...*“. Respondenti jsou osloveni pomocí dotazníku o souboru 29 otázek.

Na základě odpovědí, jež jsou zaznamenávány do příslušného záznamového archu, vznikne ucelený grafický přehled teoretických východisek, které budou prezentovány v závěrečné kapitole.

Při výběru respondentů je uplatněna osobní znalost autora bakalářské práce, neboť se jako policista Cizinecké policie v Hradci Králové setkává každý den při své práci s cizinci, kteří se rozhodli žít v České republice. Metoda dotazníku je zvolena z důvodu její jednoduché a časově nenáročné realizace. Uvažujeme-li však z pohledu přesnosti výsledků, zjistíme, že tato metoda je do značné míry demagogická, jelikož zjištěné výsledky výzkumu obecně aplikujeme na všechny cizince, kteří mají společný cíl, jímž je zkoumaná problematika. Výsledky budou tedy do jisté míry vodítkem, jak přistupovat i k ostatním cizincům, kteří se snaží řádně začlenit do naší společnosti, a kteří se výzkumu nezúčastnili.

6.4 Metoda sběru dat

Dotazník je rozdělen do **25 hlavních otázek**, s tím, že pokud u některých z nich respondent odpoví kladně/záporně, bude ještě dotázán **čtyřmi podotázkami** podle souslednosti dotazníku. Struktura otázek má tematické rozdělení. První část dotazníku se orientuje na motivy pobytu na našem území a ambice cizince získat trvalý pobyt či státní občanství. Další část dotazníku je věnována otázkám, jejichž úkolem je zjistit, jak se k danému respondentovi staví majoritní společnost a jaké jsou jeho subjektivní

zkušenosti. Posledních několik otázek dotazníku je věnováno dotazování na snahu samotného respondenta se do společnosti začlenit, tzn. zjistit, zda ovládá český jazyk, zda se pravidelně účastní programů pro začlenění cizinců apod. Při volbě otázek je kladen důraz na jejich jednoduchost a srozumitelnost, aby respondenti byli schopni dotazník vyplnit. Jelikož byl dotazník rozdáván cíleně žadatelům o trvalý pobyt a o české občanství, kde je nutností zvládnout zkoušku z českého jazyka na příslušné úrovni, nebyl předpoklad, že by některým otázkám nerozuměli z důvodu neznalosti českého jazyka. Zároveň byl při sestavování dotazníku kladen význam na grafické či formální zpracování záznamového archu, aby byla dodržena přehlednost. Dotazník je součástí příloh.

6.5 Zpracování a prezentace získaných dat dotazníkového šetření

Přípravné práce dotazníkového šetření obsahovaly i nutnost ověřit si, zda je dotazník srozumitelný a odpovědi, které mohou z pokládaných otázek vyplynout, jsou zcela relevantní k řešení dané problematiky. Za tímto účelem byl jeden dotazník vyplněn nezainteresovanou osobou, která měla zhodnotit, zda je dotazování srozumitelné a otázky vhodně položené. Touto osobou byl cizinec, který se však na území ČR již narodil, a proto nemohl být součástí cílové skupiny respondentů. Tato osoba dotazníku porozuměla, stejně tak i jednotlivým otázkám. Veřejnému šíření dotazníku tedy jeho struktura nebránila v započítání individuálního sběru dat. V úvodu byl respondent seznámen s cílem dotazování, strukturou otázek, informován o anonymitě jeho odpovědí a časové náročnosti dotazování, která byla stanovena podle zkušebního vzorku na 20 minut. Strukturovaný dotazník představuje přílohu této bakalářské práce.

Vyplněné dotazníky a zaznamenané odpovědi byly posléze zapsány za použití tabulek programu MS Excel. Z důvodu přehlednosti dat byly pro jednotlivé otázky zpracovány samostatné tabulky a pro některé z nich i grafické znázornění, ze kterého je snazší vyčíst potřebné výsledky a vyhodnotit závěry a doporučení.

Sběr dat probíhal v termínu od 01. 11. 2014 do 15. 03. 2015.

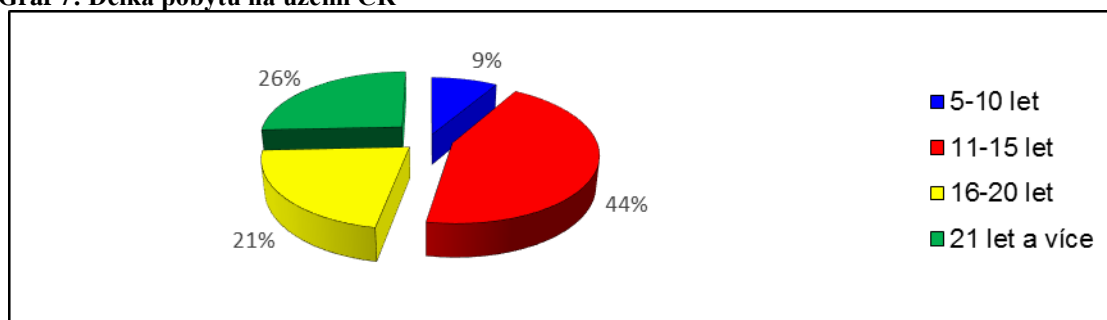
6.5.1 Výzkumné výsledky a jejich interpretace

Stěžejní částí této kapitoly je přehled všech otázek, jejich interpretace a grafické znázornění, spolu s krátkým komentářem k zjištěným odpovědím.

Otázka číslo 1: Jak dlouho žijete v České republice? Mám na mysli nepřerušný souvislý pobyt.

Z odpovědí respondentů vyplynulo, že největší zastoupení má délka pobytu v rozmezí od 11 do 15 let, což představuje 44 % ze všech dotazovaných. Rozdíl mezi zbytkem odpovědí nebyl již tak značný. Celých 21 % respondentů žije na našem území více než 16 let, ale méně než 20 let a 26 % cizinců zde pobývá více než 21 let. Nejmenší zastoupení měla skupina, která na území ČR žije méně než deset let (9 %). Rozdělení podle délky pobytu znázorňuje graf číslo 2.

Graf 7: Délka pobytu na území ČR

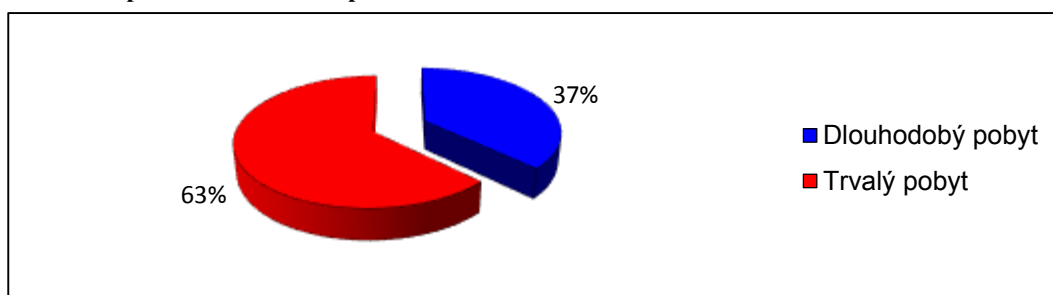

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 2: Jaký máte druh povolení k pobytu v České republice?

Tato otázka byla zaměřená na zjištění, zda oslovení respondenti pobývají na území České republiky za takovým účelem, který je opravňuje podat žádost k trvalému pobytu či žádost o české občanství. Jelikož jsme záměrně vybírali respondenty, kteří žádají o trvalý pobyt, nebo kteří uvažují o požádání o české občanství, bylo dopředu jasné, že nám vyjdou pouze dvě odpovědi. Z těchto odpovědí vyplynulo, že z oslovených 70 respondentů jich 26 pobývá na dlouhodobý pobyt a 44 již má v České republice trvalý pobyt.

Graf 8: Druh povolení v České republice

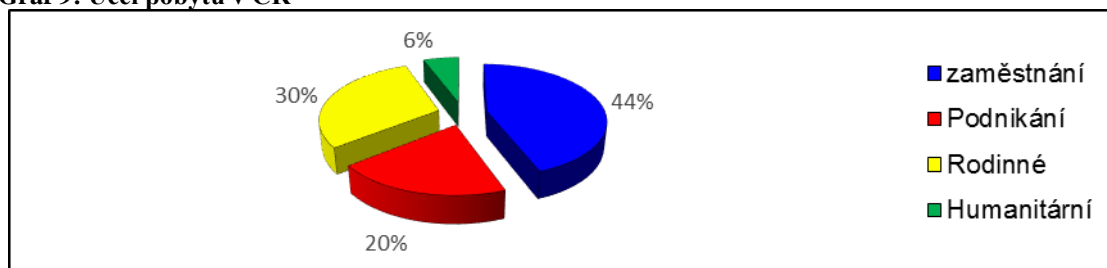

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 3: Jaký je hlavní účel Vašeho pobytu v České republice?

Účel pobytu cizince do jisté míry svědčí o jeho snaze se zde trvale usadit. Na výběr bylo z pěti různých možností odpovědí (zaměstnání, podnikání, studium, léčení, rodinné důvody). Zatímco zaměstnání, studium či léčení by bylo možné řadit do skupiny přechodného pobytu, podnikání a rodinné důvody naznačují pobyt v cílové zemi, což dokazuje i fakt, že 45 % osob žijících na našem území déle než 10 let a méně než 15 let je zde z důvodu zaměstnání, zatímco 50 % podnikatelů cizinců s trvalým pobytem zde žije déle než 21 let. Nejpočetnější skupina respondentů (44 %) uvedla, že přicestovali do ČR za účelem zaměstnání, zatímco 30 % dotazovaných zde žije z rodinných důvodů. Výsledky otázky číslo 3 jsou souhrnně zaznamenány v grafu číslo 4.

Graf 9: Účel pobytu v ČR

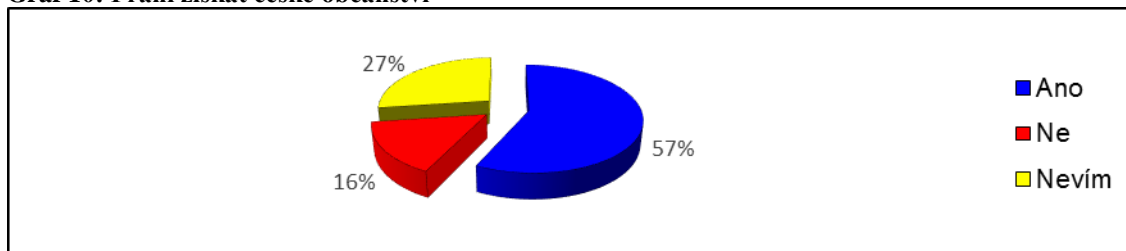

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 4: Přejete si získat státní občanství České republiky?

Respondenti, kteří žijí na našem území déle než 10 let, mají větší pocit sounáležitosti s českou společností než osoby, které zde žijí méně než 10 let. Z celkového počtu dotazovaných (bez rozdílu délky pobytu či jeho účelu), chce o státní občanství požádat 57 % z nich, zatímco 16 % o státním občanství ČR vůbec neuvažuje. K otázce se váhavě vyjádřilo celkem 27 % respondentů. Z osob, které se vyjádřily kladně a chtějí v budoucnu o státní občanství žádat, je nejpočetnější skupina (podle délky pobytu) zastoupena 47,5 % cizinců, kteří žijí na našem území posledních 10-15 let. Dalo by se tedy předpokládat, že se jedná o osoby, které zde již mají rodinné i profesní zázemí.

Graf 10: Přání získat české občanství

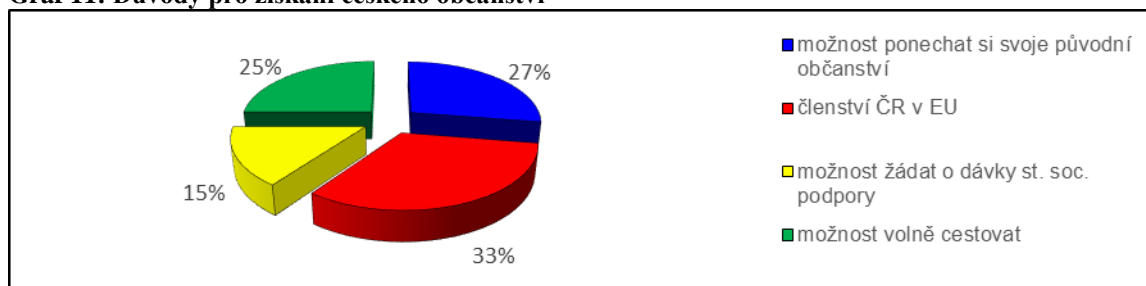

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 5: Jestliže Ano, uveďte důvod, proč chcete občanství získat? Jinak ponechte bez odpovědi.

Tato otázka navazovala na otázku číslo 4 a zjišťovala hlavní motivy pozitivního přístupu ke státnímu občanství v ČR. Odpovídat měli pouze Ti, kteří uvažují o českém občanství. Podle odpovědí respondentů je pro cizince nejzajímavější členství ČR v Evropské unii (33 %), dále možnost ponechat si své původní občanství (27 %), 25 % respondentů se líbí možnost volného cestování a v neposlední řadě by 15 % dotazovaných žádalo o státní občanství kvůli systému sociální podpory. U této otázky předpokládáme, že nejpočetnější skupinu respondentů (podle jejich odpovědí) představovali cizinci třetích zemí, jako jsou Vietnam, Rusko či Ukrajina. Toto tvrzení bude ověřeno v závěru dotazníkového šetření otázkou na původní státní příslušnost.

Graf 11: Důvody pro získání českého občanství

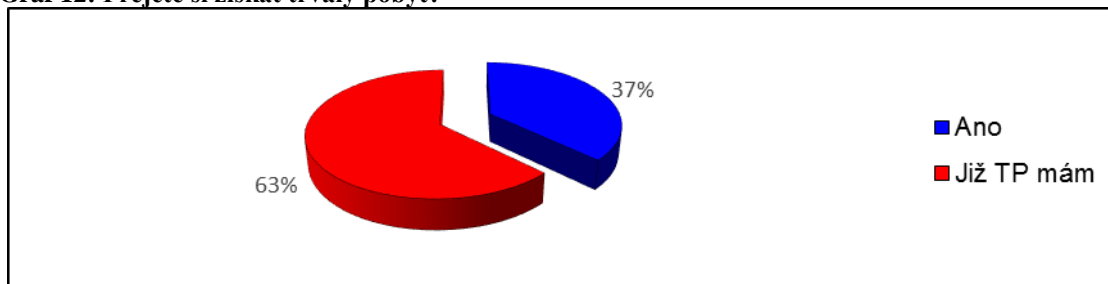

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 6: Přejete si získat trvalý pobyt v České republice?

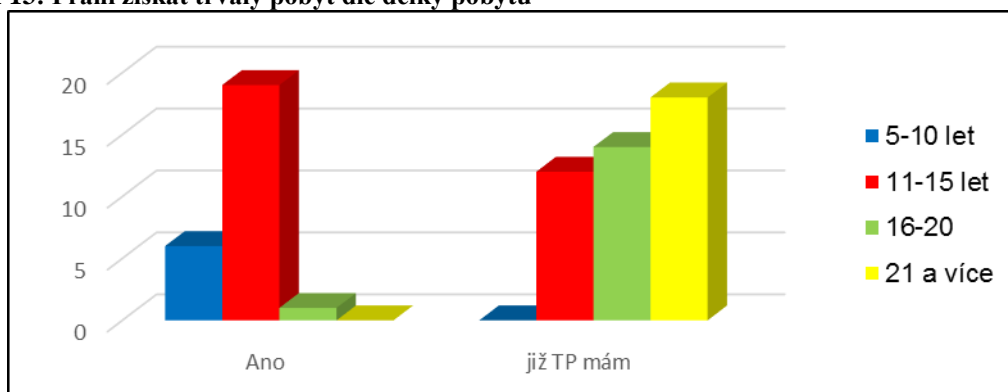
Na tuto otázku, z těch, kteří zatím nemají na území povolení k trvalému pobytu, odpovědělo 37 % respondentů, že mají v úmyslu žádat o trvalý pobyt a to všichni, tedy 100 % z nich. Z těchto 37 % jich 73 % na území ČR žije 11-15 let.

Graf 12: Přejete si získat trvalý pobyt?

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Graf 13: Přání získat trvalý pobyt dle délky pobytu

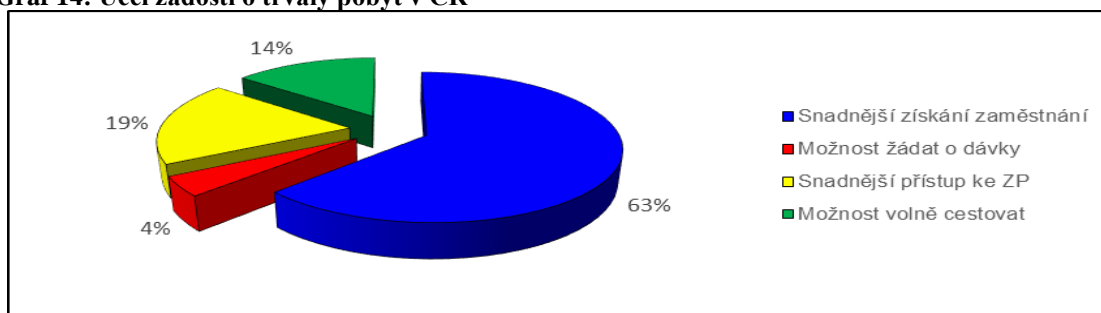

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 7: Jestliže Ano, anebo trvalý pobyt máte, uveďte důvod, proč o trvalý pobyt žádáte, anebo proč jste žádal.

Otázka číslo 7 opět částečně navazovala na předchozí otázku a opět zjišťovala hlavní motivy pro již uskutečněnou nebo zamýšlenou žádost o trvalý pobyt. Nejčastějším důvodem u 63 % respondentů byl motivem snadnější přístup k možnosti zaměstnání, zatímco 19 % dotazovaných si uvědomuje naléhavost podpory státu při základní zdravotní péči, která je jinak pro cizince hrazena z jejich vlastních zdrojů a o trvalý pobyt zažádali, aby získali přístup k veřejnému zdravotnímu pojištění. Další důvody mimo jiné uvádí i graf číslo 14.

Graf 14: Účel žádosti o trvalý pobyt v ČR

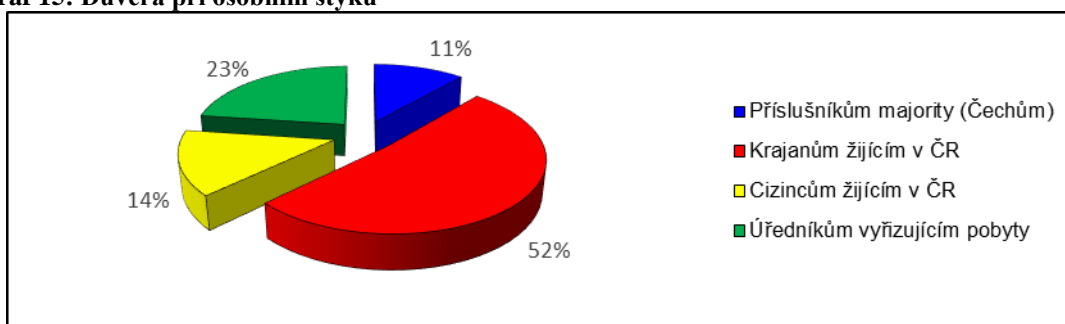

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 8: Jakým lidem nejvíce důvěřujete při osobním styku v České republice?

Tato otázka otevírala druhou část okruhu otázek, která se dotýká problematiky diskriminace či odmítání ze strany majoritní společnosti. Odpověď respondentů se odvíjí k důvěře vůči národní entitě, proto nadpoloviční většina (52 %) důvěřuje nejvíce svým krajanům žijícím na našem území. Překvapivá byla důvěra vůči imigračním úředníkům, kterým podle výsledků výzkumu důvěřuje 23 % dotazovaných. Nejhorší důvěryhodnost u cizinců budí česká společnost, které důvěřuje jen 11 % respondentů.

Graf 15: Důvěra při osobním styku

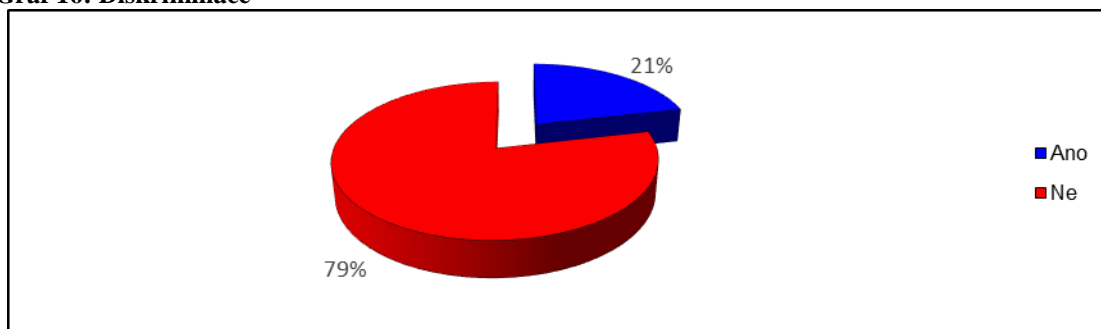

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 9: Stává se Vám, že Vám dávají lidé z Vašeho okolí z okruhu majority (Čechů) najevo, že k nim nepatříte, že jste cizí?

Otázka přímé diskriminace byla předmětem dotazu na subjektivní zhodnocení situace. I když z výsledků jiných výzkumů vyplývá, že česká společnost cizince příliš nepřijímá, cizinci tento pocit nemají. Celých 79 % dotazovaných uvedlo, že od svého „českého“ okolí nepocítují, že by byli odmítáni.

Graf 16: Diskriminace

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 10: Setkal/a jste se Vy osobně v České republice s posměšky, hanlivými poznámkami, urážkami na veřejnosti?

Společnost se samozřejmě v čase vyvíjí, k čemuž do jisté míry přispívá i účinek globalizace a multikulturalismu, takže jsou aktéři společnosti vůči cizincům otevřenější. Cílem otázky číslo 10 bylo zjistit, zda se cizinci na našem území někdy setkali s výrazným projevem nesouhlasu s jejich pobytem. 71,4 % respondentů takové porušování lidských práv nezaznamenalo, zatímco 28,6 % odpovědělo kladně. Z těchto respondentů 55 % žije na našem území více než 11 let a méně než 15 let, zatímco v posledním desetiletí se s nějakou formou šikany setkalo pouze 5 % dotazovaných.

Graf 17: Setkání s posměšky, hanlivými poznámkami, urážkami

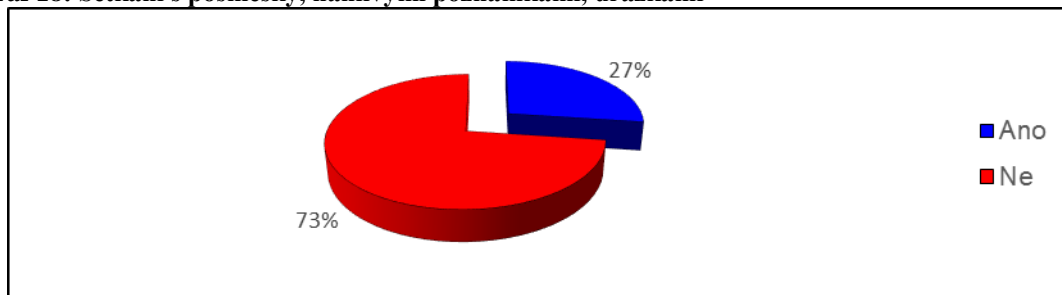

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 11: Setkal/a jste se Vy osobně v České republice s diskriminací, tj. nerovným zacházením, odmítáním, šikanou v zaměstnání či při podnikání, nebo na úřadě?

Cizinci mohou někdy cítit tlak v rámci administrativního procesu. Cílem této otázky bylo tedy zjistit, zda bylo vyzpozorováno, že úředníci přistupují k cizincům rozdílněji než k členům majoritní společnosti. 72,9 % osob však ani v této oblasti neshledává v přístupu k nim nějaký problém. S diskriminací za posledních deset let se opět setkalo jen 5 % dotazovaných. Jelikož kladně odpovědělo obecně (bez ohledu na délku pobytu) 27 % dotazovaných, následující otázka zjišťovala, kde se tak stalo.

Graf 18: Setkání s posměšky, hanlivými poznámkami, urážkami

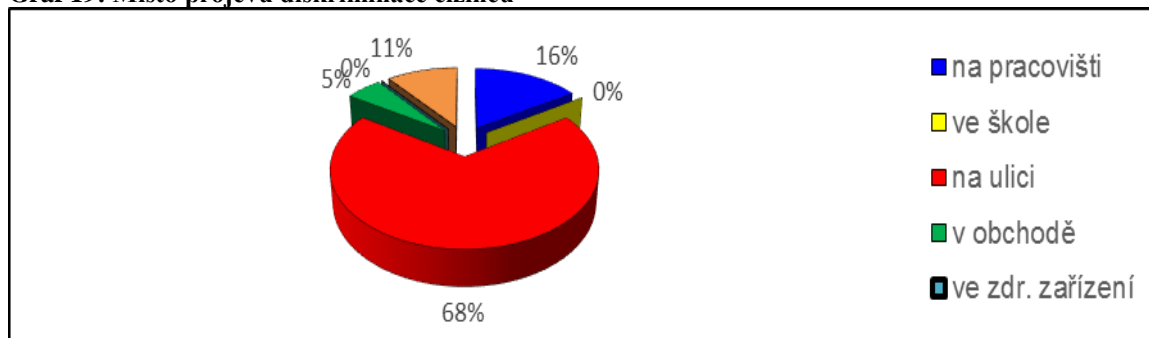

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 12: Kde se to stalo?

Výsledky zjištění jsou zaznamenány v grafu číslo 5, přičemž největší četnost diskriminace či určité formy šikany cizinci zaznamenali na ulici (68 %), dále na pracovišti (16 %) a v restauračním zařízení (11 %).

Graf 19: Místo projevu diskriminace cizinců

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 13: Život v České republice je patrně jiný, než život v zemi Vašeho původu. Čemu se těžko přizpůsobujete, co obtížně překonáváte?

V rámci integračního procesu se cizinci setkávají nejen s odmítáním společnosti, ale musí se sami vyrovnat s hodnotovými či kulturními odlišnostmi. Otázka číslo 13 zkoumala, co cizinci považují za nejnepřekonatelnější problém, když se rozhodli žít na našem území. Všechny skupiny respondentů (podle délky pobytu) shodně uvedly, že největší překážkou je neznalost českého jazyka (79 %). Zatímco skupina respondentů žijící v ČR do 10 let si nemůže zvyknout na českou stravu, skupina 11-15 let si stěžovala na české zvyky a poslední dvě skupiny, jejichž členové se zdržují na našem území 15 let a více uvedly, že hlavní druhou překážkou (po jazykové bariéře) představuje administrativní zátěž na úřadech. Podle bodového hodnocení pak byla sestavena tabulka číslo 2, která byla podle preferencí respondentů seřazena od nejdůležitějších překážek po ty méně závažné.

Tabulka 2: Vyhodnocení největších překážek integrace cizinců

1.	český jazyk
2.	česká strava, jídlo
3.	stesk po domově
4.	administrativní zátěž
5.	české zvyky a způsob života
6.	chybí mi rodina, přátelé
7.	život ve velkoměstě
8.	pracovní prostředí

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

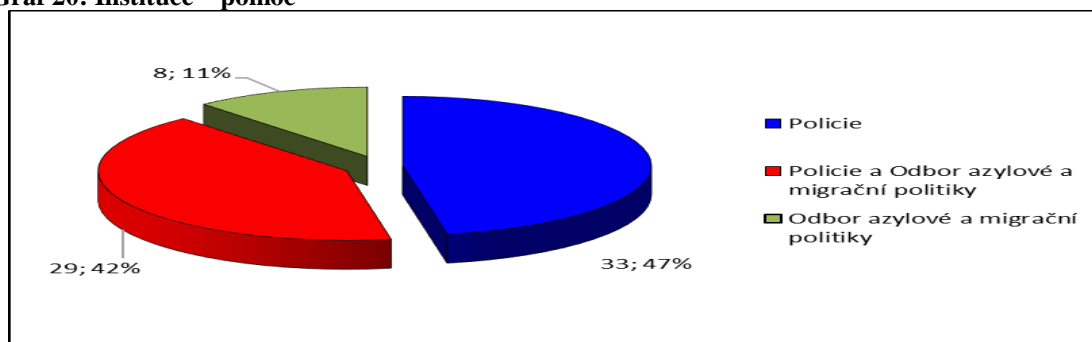
Otázka číslo 14: Víte, na koho se obrátit, jestliže se dostanete v České republice do nesnázi/problémů?

Jistě každý, kdo se nachází v cizí zemi, chce mít určitý pocit bezpečí a vědět, že kdyby se něco stalo, má se na koho obrátit. Opomineme-li nyní rodinné příslušníky či nejbližší přátele a omezíme se pouze na státní instituce, všichni dotazovaní (bez ohledu na délku pobytu) uvedli, že vědí, kam se o pomoc obrátit.

Otázka číslo 15: Na koho konkrétně byste se obrátil/a, nebo jste se již obrátil/a.

Tato otázka navazovala na předchozí otázku č. 14 a mapovala konkrétní instituce. Celých 89 % důvěřuje policii a uvedlo ji na prvním místě, v některých případech (42 %) byla současně uvedena i druhá instituce Odbor azylové a migrační politiky. V 11 % uvedli respondenti pouze Odbor azylové a migrační politiky. Jiné instituce nebyly v odpovědích zaznamenány.

Graf 20: Instituce – pomoc

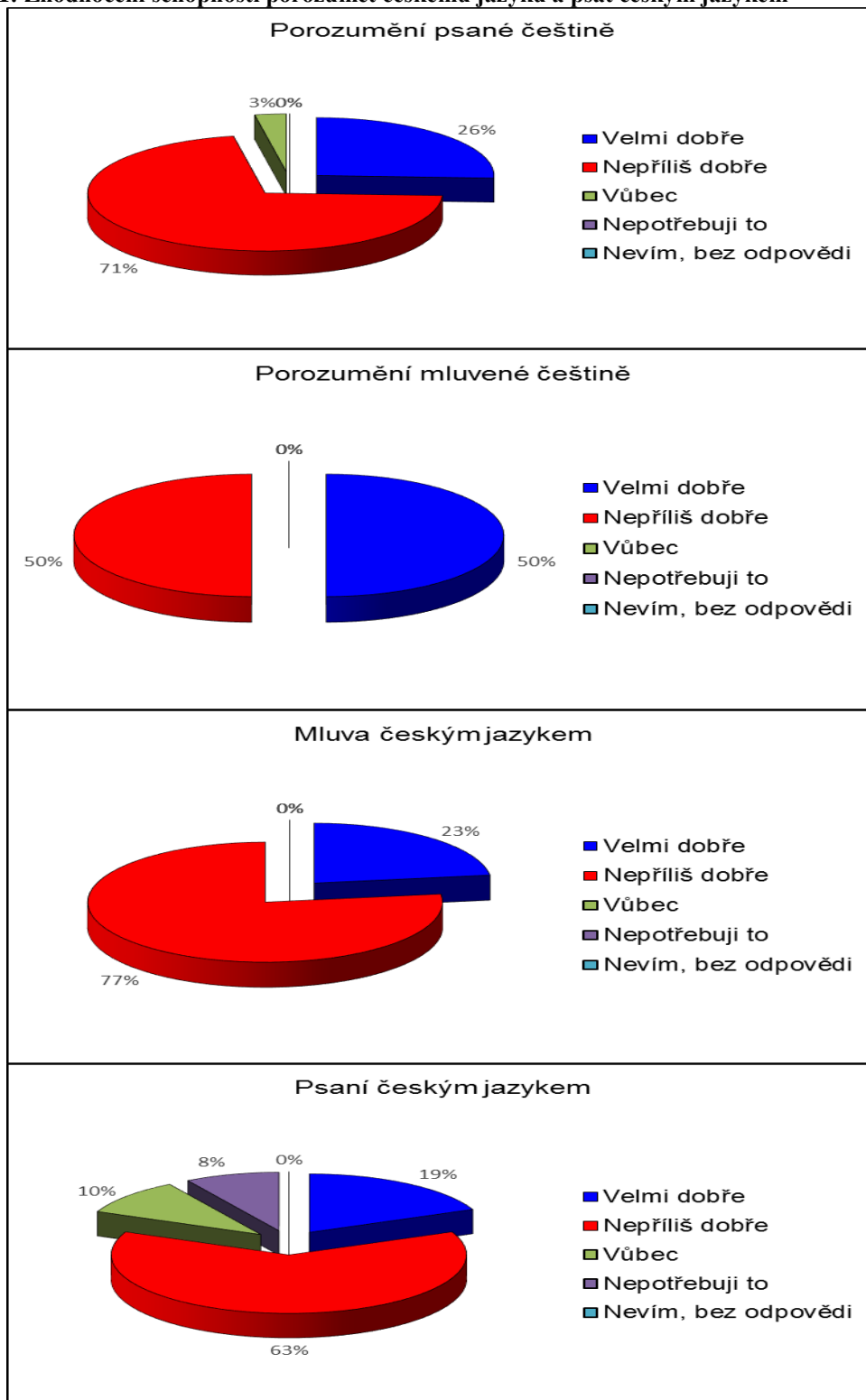
Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 16: Řekněte mi, prosím, jak dobře jste na tom s českým jazykem z hlediska:

Tato otázka se snažila reagovat na důvody, které uvádějí jiné výzkumy prošetřující xenofobní chování české společnosti. Jelikož neznalost českého jazyka je českou populací uváděna jako nejzávažnější problém akceptace cizince, zajímalo mě, do jaké míry se cizinci žijící na našem území s češtinou sžili. Zde měli respondenti možnost výběru odstupňovaných odpovědí, podle toho, jak rozumí českému jazyku. Na otázku porozumění mluvené češtině, 50 % respondentů odpovědělo, že rozumí velmi dobře, stejné procento odpovědělo, že nepříliš dobře. U mluvy českým jazykem odpovědělo 77 % respondentů, že nemluví českým jazykem příliš dobře, zatímco 23 % mluví česky velmi dobře. Při dotazu na úroveň psané češtiny ohodnotilo svou znalost jako velmi dobrou 19 % respondentů, jako nepříliš dobrou 63 % respondentů a 10 % psát českým

jazykem vůbec neumí. Někteří respondenti také uvedli (8 %), že psát česky vůbec neumí. Do jaké míry jsou cizinci schopni porozumět, mluvit a psát českým jazykem, naznačuje díry rozmanitosti odpovědí graf číslo 21.

Graf 21: Zhodnocení schopnosti porozumět českému jazyku a psát českým jazykem

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 17: Učil/a jste se česky již před příjezdem do České republiky?

Zda se cizinci na svou současnou úroveň znalosti českého jazyka dostali ještě před příjezdem, nebo zda se jazyk učili až po příjezdu na naše území, mapovala otázka číslo 17 a **číslo 18: Učil/a jste se česky po příjezdu do ČR?** Z odpovědí vyplývá, že necelých 16 % se snažilo učit česky ještě během pobytu ve své původní zemi, aby na naše území přijeli alespoň s minimální znalostí jazyka, a všichni dotazovaní se učili česky po příjezdu do ČR, což patrně vyžadovala značná jazyková bariéra a zejména pak specifčnost a odlišnost češtiny od jiných jazyků.

Otázka číslo 19: Kde jste se učil/a česky?

Otázka byla postavena tak, aby měl respondent možnost zaznamenat více než jednu odpověď. Na základě těchto odpovědí byla následně vyhodnocena hodnotová škála podle relevance a počtu získaných bodů. Z odpovědí dotazovaných vyplývá, že nejvíce využívanou metodou výuky byl individuální poslech rozhlasu, sledování televize a českých filmů (90 %), následovala komunikace s českými spolupracovníky (74,3 %) a třetí příčku obsadila nejčastější odpověď, že výuce češtiny významně přispělo přátelství s českými obyvateli (71,4 %). Mezi respondenty se ale vyskytli i tací, kteří mají českého partnera, a tuto skutečnost uvedlo celých 50 % respondentů.

Tabulka 2: Vyhodnocení způsobu osvojení českého jazyka

1.	poslechem rozhlasu, televize, sledováním českých filmů
2.	při práci s českými spolupracovníky
3.	ve společnosti českých přátel
4.	od česky mluvícího přítele/přítelkyně, partnera/partnerky
5.	v jazykových kurzech, které jsem si sám/a zaplatil/a
6.	v jazykových kurzech pořádaných zdarma
7.	četbou novin, knih v českém jazyce
8.	ve škole, při studiu

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 20: Z čeho máte v České republice obavy?

Shodnou formu možnosti výběru odpovědí měla i otázka číslo 20. Zde bylo cílem zjistit, jaké obavy pociťují cizinci žijící na našem území. Strach ze ztráty zaměstnání a následné sociální vyloučení zažívají i obyvatelé, kteří se v naší zemi narodili. Do jaké míry však tyto obavy sužují i cizince, bylo předmětem tohoto dotazu, jehož vyhodnocení zobrazuje tabulka číslo 4. Jelikož měli respondenti vybrat tři možné odpovědi, z vyhodnocení otázky vyplývá, že největší strach plyne ze soukromých obav,

tedy ze ztráty rodiny (zaznačilo 94,3 % respondentů), ztráty příjmu ze zaměstnání, a to u celých 61,4 % dotazovaných a třetí místo obsadila obava z projevů diskriminace, ponižení, odmítnutí (kvůli původu) u 30 % respondentů. Jelikož se na posledním místě umístil strach ze ztráty bydlení, dalo by se usoudit, že nalézt pro cizince ubytování nepředstavuje problém. Do značné míry tomuto faktu i přispívá to, že cizinci jsou zvyklí se přizpůsobit nastalé situaci lépe a změna bydlení pro ně nepředstavuje překážku pro jejich další existenci.

Tabulka 3: Obavy, které pociťují cizinci na našem území

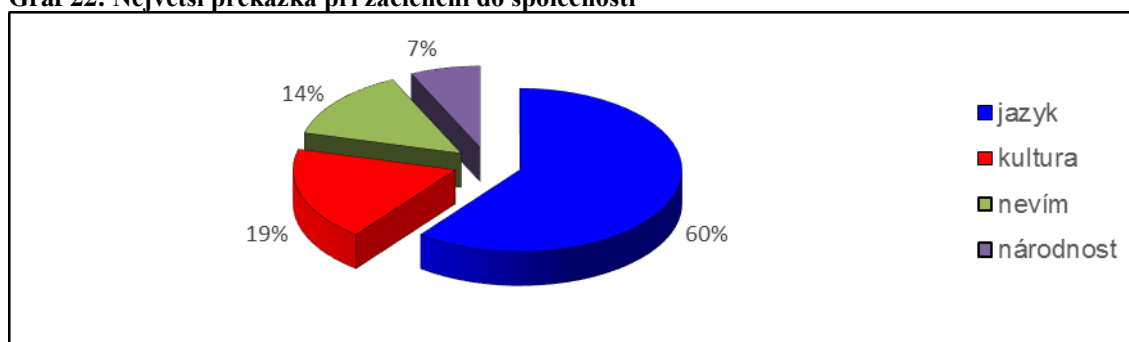
1.	z rozpadu rodiny
2.	ze ztráty příjmu ze zaměstnání/podnikání
3.	z projevů diskriminace, ponižení, odmítnutí (kvůli původu)
4.	ze ztráty povolení k pobytu
5.	ze ztráty účelu pobytu a z vyhoštění
6.	ze ztráty přátel, blízkých osob
7.	ze ztráty bydlení

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 21: Co Vy osobně považujete za největší překážku ve Vašem začlenění do české společnosti?

Tato otázka byla otevřená a zcela závislá na individuální odpovědi dotazovaného. Zatímco 14 % respondentů nevědělo, jak na tuto otázku odpovědět, z dalších odpovědí vyplynuly tři překážky, které cizinci vnímají jako nejpodstatnější. Největší problém pro cizince představuje jazyk, který byl zmiňován nejčastěji (60 %). Další uváděnou položkou byla kultura a následovala národnost.

Graf 22: Největší překážka při začlenění do společnosti

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

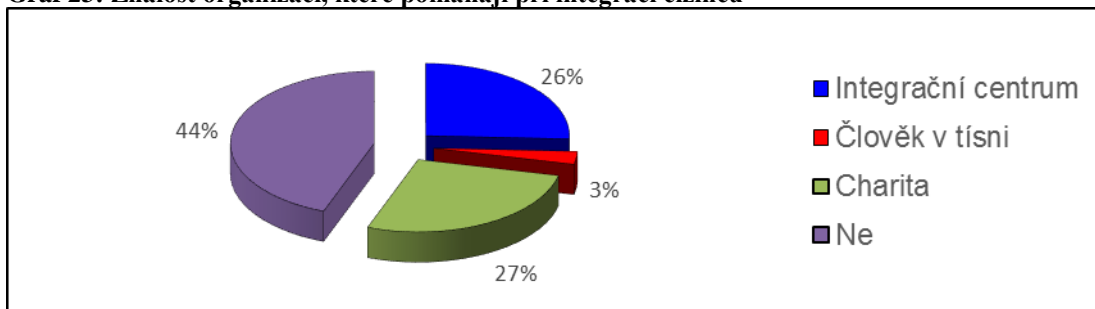
Otázka číslo 22: V České republice jsou řadu let aktivně podporovány programy pro začlenění cizinců do české společnosti, například jazykové kurzy, poradenství neziskových organizací, tištěné informace. Víte o tom?

Cizinci, kteří mají zájem se do společnosti bezproblémově integrovat, mohou využít některých ze služeb poradenských center. Bylo zjištěno, že respondenti jsou rozděleni do dvou shodně velkých skupin, protože o těchto možnostech ví přesně 50 % dotazovaných. Informovanost byla vysledována nejvíce u skupiny, jejíž členové žijí na našem území 11-15 let.

Otázka číslo 23: Znáte nějakou neziskovou organizaci, spolek či sdružení, které se zabývá podporou a pomocí při integraci cizinců?

44 % respondentů nezná žádnou organizaci, která by podporovala integraci cizinců. Dalšími zaznamenanými odpověďmi byla organizace Člověk v tísni (3 %), integrační centrum (26 %) a charity (27 %).

Graf 23: Znalost organizací, které pomáhají při integraci cizinců

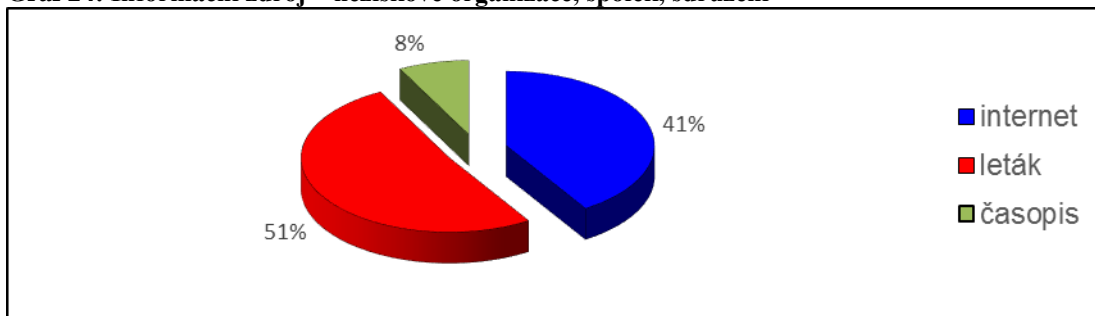

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

Otázka číslo 24: Kde jste se o ní dozvěděl? (uveďte – televize, informační leták, internet, noviny, časopis aj.)

Z 56 % respondentů, kteří mají povědomí o existenci neziskové organizace či spolku na pomoc s integrací, se o ní celých 51 % dozvědělo z informačního letáku, 41 % z internetu a necelých 8 % z časopisu.

Graf 24: Informační zdroj – neziskové organizace, spolek, sdružení

Otázka číslo 25: Setkal/a jste se někdy s informačními brožurami/letáky pro cizince? Máme na mysli informační materiály o tom, jak řešit různé praktické problémy v životě cizinců, například jak si prodloužit různá povolení, získat legální práci, podnikat...

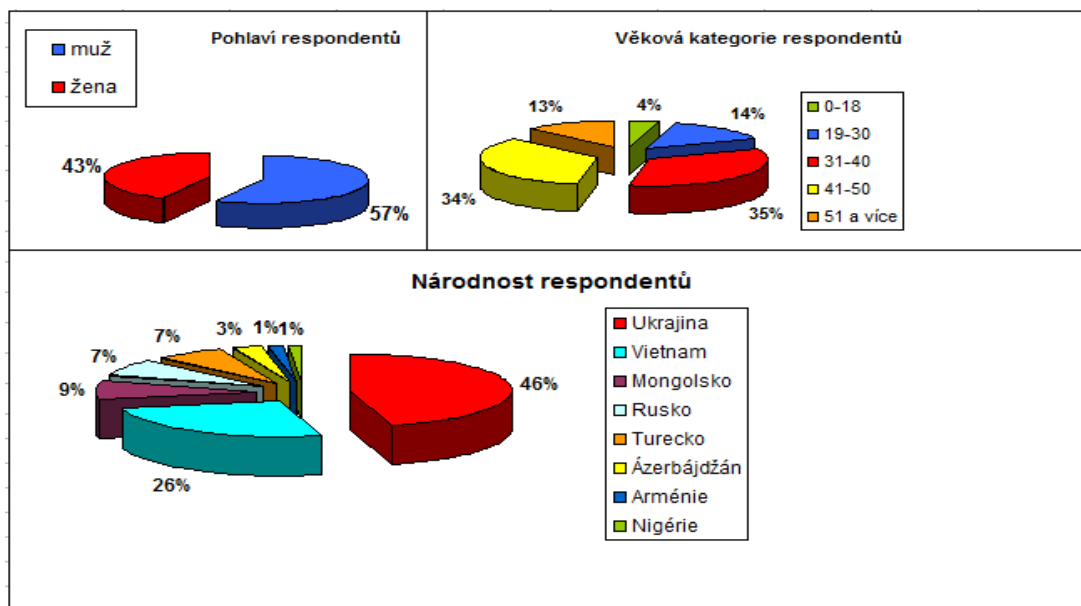
Jelikož byl leták v předcházející otázce zmiňován nejčastěji, předpoklad byl, že cizinci se běžně s informačními materiály setkávají. Tuto hypotézu potvrdilo celkem 46 % respondentů.

Otázka číslo 26: Domníváte se, že jsou aktivity na podporu začleňování cizinců do české společnosti (jako jsou například jazykové kurzy zdarma, sociální a právní poradenství, multikulturní festivaly) zapotřebí?

I když se například kurzů organizovaných státem příliš cizinci nezúčastňují, jsou pro ně aktivity spojené s podporou začleňování velmi důležité. Často využívají právní a jiný typ poradenství a jejich existenci oceňuje 86 % respondentů.

Otázky číslo 27, 28 a 29 měly charakter demografického formátu, kde se sledovalo pohlaví, věk a státní příslušnost respondentů. Odpovědi naznačuje graf číslo 25.

Graf 25: Demografické údaje o respondentech

Zdroj: Vlastní dotazníkové šetření, vlastní zpracování

7 Vyhodnocení výzkumu, verifikace hypotéz a diskurz

Tato kapitola má za úkol shrnout zjištěné výsledky dotazníkového šetření a potvrdit či vyvrátit hypotézy, které byly vysloveny v úvodu praktické části práce.

Hypotéza H1

Největší překážkou pro cizince při integraci do české společnosti je jazyk.

Pro verifikaci této hypotézy byla stanovena podmínka, že alespoň 80 % respondentů uvede, že největší překážkou je pro ně český jazyk. Splnění této podmínky bylo zkoumáno v otázce č. 21, kde jako největší překážku (i s kombinací dalších překážek) uvedlo 88,6 % respondentů. Jak vyplynulo z výsledků výzkumu, český jazyk je skutečně největší bariérou v bezproblémové integraci cizinců do majoritní společnosti.

Danou hypotézu dokreslovaly vedlejší otázky č. 13, 16, 17, 18, 19. Z výsledků je patrné, že naučit se český jazyk je pro každého složité. Vždy ho respondenti dávají do popředí, neboť bez znalosti českého jazyka je pro ně vše složitější. Jak v jejich pracovním životě, tak i při jednání na úřadech.

Tato hypotéza **byla potvrzena**. Podmínka minima 80 % **byla splněna**.

Hypotéza H2

Motivem k získání trvalého pobytu je snadnější přístup k získání zaměstnání.

Pro verifikaci této hypotézy byla stanovena podmínka, že ji ve svých odpovědích uvede minimálně 60 % dotazovaných. K objasnění problematiky výrazně přispěla otázka číslo 7, která zkoumala hlavní důvody žadatelů o trvalý pobyt. Jako nejčastější důvod byl uveden u 63 % respondentů motiv snadnějšího přístupu k možnosti zaměstnání.

Danou hypotézu dokreslovaly vedlejší otázky č. 3, 6. U otázky č. 3 bylo zjišťováno, jaký je hlavní účel pobytu respondenta na území České republiky. Je zde předpoklad, že po udělení trvalého pobytu odpadnou respondentům byrokratické překážky, které musí dnes absolvovat kvůli dalšímu povolení, hlavně u účelu zaměstnání a podnikání. Otázka č. 6 jen potvrzuje přání respondenta zažádat o trvalý pobyt.

Hypotéza číslo 2 byla potvrzena, neboť splňuje 60% podmínku hypotézy.

Hypotéza H3

Motivem pro získání českého občanství je možnost ponechat si i své původní občanství.

Hypotéza číslo 3 spekovala o tom, že motivem pro získání českého občanství je možnost ponechat si i své původní občanství. Za předpokladu, že tuto hypotézu potvrdilo 35 % respondentů, je hypotéza verifikována. Splnění této podmínky bylo zkoumáno v otázce č. 5. Podle odpovědí respondentů je však pro cizince nejzajímavější členství ČR v Evropské unii (33 %) a možnost ponechat si své původní občanství je nejzajímavější pro 27 %. Volba dvojího občanství není tedy tak zásadní a jedinečnou pro podání žádosti o české občanství

K hypotéze se vztahují i vedlejší otázky č. 1, 2, 4. Tyto otázky doplňují problematiku této hypotézy, neboť délka pobytu, druh povolení k pobytu a i přání získat české občanství je v přímé souvislosti s touhou usadit se v České republice natrvalo. I při setkání s respondenty vyplynulo, že dvojímu občanství nepřikládají takovou váhu, jako možnost volně cestovat a pracovat po Evropě.

U hypotézy H3 **nebylo splněno** stanovené kritérium a tedy **nebyla potvrzena**.

Hypotéza H4

Cizinci se v České republice neseťkali s projevy rasismu a diskriminace ze strany společnosti a státních úřadů či úředníků.

Kritérium pro verifikaci bylo stanoveno tak, že hypotéza bude potvrzena, pokud alespoň 60 % respondentů na otázky č. 10 a č. 11 odpoví NE. Na každou z těchto otázek odpovědělo NE více jak 70 % respondentů, přesněji 72 % respondentů. Respondenti ve svých odpovědích uváděli, že se na našem území neseťkali s výrazným projevem nesouhlasu s jejich pobytém.

Danou hypotézu doplňovaly vedlejší otázky č. 8, 9, 12. Podle výsledků výzkumu důvěřuje téměř 23 % dotazovaných imigračním úředníkům, což představuje vysoký podíl na celkovém počtu aktérů cílové skupiny a zároveň celých 79 % dotazovaných uvedlo, že od svého okolí nepocítují, že by byli odmítáni. Ti, kteří se s projevy diskriminace, odmítáním, šikanou setkali, nejčastěji uvádějí, že se tak stalo na ulici.

Hypotéza číslo 4 **byla potvrzena**.

Závěr

Cílem mé bakalářské práce bylo popsat příčiny a důvody rozhodnutí cizinců migrovat do České republiky, usídlit se zde trvale a následně zažádat o české občanství. Následně provedením kvantitativního průzkumu posoudit, jak cizinci vnímají začleňování do české společnosti a co je vede k podání žádosti o trvalý pobyt či české občanství.

Tento cíl byl splněn zejména v úvodních kapitolách práce, kde byla popisována teoretická východiska migrační politiky České republiky a charakterizován proces spojený s žádostí o trvalý pobyt a české státní občanství. Dílčím cílem této práce bylo posléze prostřednictvím dotazníkového šetření nahlédnutí do života cizinců pobývajících na našem území.

Migrace cizinců na našem území není z historického hlediska ojedinělým jevem. Ovšem výraznější nárůst a v důsledku i vyšší zájem o tuto problematiku ze strany veřejnosti zapříčinil zejména vstup České republiky mezi členské státy Evropské unie a s tím i spojený volný pohyb osob mezi těmito zeměmi. Migrace tedy v současnosti není tolik politická jako v minulosti, ale spíše otázkou ekonomických preferencí. Na jednu stranu je pro naši zemi pozitivní, že jsme se ze země tranzitní přeorientovali na zemi cílovou, což s sebou přináší nárůst kvalifikovaných pracovních sil. Na druhou stranu česká společnost, která je do značné míry velmi konzervativní, není na demografické změny stále ještě připravena. Otázka integrace cizinců se tedy stala velmi aktuální a představuje nelehký úkol pro státní správu.

Při zpracování této práce bylo vycházeno z předpokladu, že jsou cizinci na našem území majoritní společností odmítání a nemají mezi obyvateli České republiky lehké podmínky k životu. Jak se však ukázalo ve výsledcích, jež vyplývají z dotazníkového šetření, které bylo provedeno mezi sedmdesáti respondenty žijícími dlouhodobě na našem území, většina dotazovaných nevnímá svůj každodenní život nijak negativně a zhoršené pracovní či jiné podmínky příliš nepocítují. Většina z nich se nesečkala s odmítáním, diskriminací či šikanou. Ani soužití s majoritní společností nehodnotí respondenti záporně. Dokáží si také představit, že Česká republika bude jejich novým domovem. Vyplývá to i z odpovědí respondentů v dotazníku, kdy nadpoloviční většina chce zažádat o české státní občanství.

Průzkum také poukázal na to, že významným motivem pro získání českého občanství je členství České republiky v Evropské unii. Výhodou tohoto členství je, že cizinci můžou

cestovat volně po státech Evropské unie a také to, že si mohou, jako občané České republiky, hledat práci v zahraničí za více peněz, což jako cizinci, kteří potřebují k práci v České republice či státech Evropské unie povolení, jinak nemůžou.

Spekulace o tom, že by cizinci žádali o české občanství více, kdyby si mohli ponechat své původní občanství, se nepotvrdila. Jak je výše psáno, hlavním motivem je možnost cestovat volně po Evropské unii. Sice při novelizaci zákona o českém občanství byla možnost dvojího občanství hodně zmiňována, v praxi se toto nepotvrzuje, jak vyplývá z odpovědi námi oslovených respondentů. I odpovědi z Ministerstva vnitra, Krajského úřadu Královehradeckého kraje a Pardubického kraje spíše ukazují na to, že cizinci měli strach z náročnosti nových zkoušek z českého jazyka.

Doporučení, které tedy plyne z provedeného výzkumu, se odráží, více než v administrativní inovaci, v přístupu české populace, jak ve větších městech, tak zejména na menších městech. Je nutné, aby si čeští obyvatelé uvědomili, že každá nově příchozí osoba má na našem území stejná práva (z lidského pohledu) jako většinová společnost, a jejich život mezi námi je již tak ztěžován kulturními odlišnostmi a jazykovou bariérou, a není proto nutné vytvářet cizincům ještě další bariéry, když už tak to mají obtížné.

Další doporučení by směřovalo k nestátním neziskovým organizacím, neboť dle zjištění z provedeného výzkumu vyplynulo, že cizinci nemají moc velké povědomí o tom, na koho a s čím se můžou obrátit o pomoc. Většinou si informace vyhledávají sami přes internet, nebo dotazem u krajanů. Z vlastní zkušenosti vím, že v Hradci Králové se cizincům věnuje Diecézní charita, přesněji její část, Integrační centrum pro cizince, které pořádá různé kurzy, např. k výuce jazyka a je nápomocno při řešení nenadálých sociálních situací.

Je nutné si také uvědomit, že se Evropa otevřela a s tím přicházejí problémy. Ani České republice se nevyhýbají. Volnému pohybu cizinců napomohl již zmiňovaný nový zákon o udělování státního občanství České republiky účinný od 01. 01. 2014, kdy je možné, aby cizinec vedle svého občanství získal i to české. Pro Českou republiku to je možnost uměle navýšit počet obyvatel. S ohledem na fakt, že rok od roku se rodí méně dětí, je toto pochopitelné. Dochází díky tomu ke zvyšování počtu obyvatel. Je však potřeba si uvědomit riziko, že díky tomuto kroku bude jednodušší vstup pro rodinné příslušníky a to nejen do České republiky, ale i do celé Evropy.

Seznam literatury a dalších pramenů

Seznam literatury

BALDWIN, Richard E., WYPLOSZ, Charles., *Ekonomie evropské integrace*. 1. vyd. Praha: Grada, 2008, 478 s., ISBN 978-80-247-1807-1

BARŠA, Pavel, BARŠOVÁ, Andrea, *Přistěhovalectví a liberální stát: Imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: MÚ Mezinárodní politologický ústav 2005, 308 s., ISBN 978- 80-2103-875-2

BAŠTĚCKÁ, Bohumila, a kol., *Psychosociální krizová spolupráce*. Praha: Grada, 2013, 317 s., ISBN 978-80-247-4195-6

CIHELKOVÁ, Eva, *Vnější ekonomické vztahy Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck 2003, 709 s., ISBN 80-7179-804-5

FISCHER, Slavomil., ŠKODA, Jiří., *Sociální patologie: Závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení, 2., rozšířené a aktualizované vydání*. Praha: Grada, 2014, 231 s., ISBN 978-80-247-5046-0

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.

KUNEŠOVÁ, Hana, CIHELKOVÁ, Eva, *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2. dopl. A přeprac. vyd, Praha: C. H. Beck 2006, 319 s., ISBN 80-7176-455-4

LEONTIYEVA, Yana, VÁVRA, Martin., *Postoje k imigrantům*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2009, 121 s., ISBN 978-80-7330-173-6

NOVOTNÁ, Eliška, *Sociologie sociálních skupin*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 120 s., ISBN 978-80-247-2957-2

PRŮCHA, Jan. *Interkulturní psychologie: [sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů]*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, 199 s. ISBN 80-7178-885-6

RÁKOCZYOVÁ, Miroslava a Robert TRBOLA (eds.). *Sociální integrace přistěhovalců v České republice*. 1. vyd. Praha: Slon, 2009. Ediční řada Studie, sv. 60. ISBN 978-80-7419-023-0.

ŠTEFKO, Martin., KOLDINSKÁ, Kristina, *Sociální práva cizinců*. Vyd. 1. Praha: C. H. Beck 2013, 285 s., ISBN 978-80-7400-464-3

UHHEREK, Zdeněk et al. *Migrace do České republiky, sociální integrace a lokální společnosti v zemích původu: (prostor bývalého SSSR a slovenští Romové): výzkumná zpráva*. Praha: Etnologický ústav AV ČR, 2004. 203 l. ISBN 80-85010-69-0

Další zdroje a prameny

BĚLÍK, Václav. *Tvorba odborné práce. Určeno studentům sociálních oborů*. 1. vyd. Hradec Králové: Gaudeamus, 2009. ISBN 978-80-7041-503-0.

ČERMÁK, Zdeněk, JANSKÁ, Eva, *Rozmístění a migrace cizinců jako součást sociálněgeografické diferenciace Česka*. Praha: UK Praha 2011, Geografie, 116, č. 4, s. 422–439. Dostupné z: http://geography.cz/sbornik/wp-content/uploads/2012/01/g11-4-3cermak_janska.pdf

ČSN ISO 690. *Informace a dokumentace – Pravidla pro bibliografické odkazy a citace informačních zdrojů*. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2011. 40 s. Třídící znak 01 0197.

KLVAŇOVÁ, Radka, *Nejasné loajality: Způsoby příslušnosti a nepatření migrantů v transnacionálních sociálních polích Sociální studia*. Praha: MU Fakulta sociálních studií 2009, č. 1, s. 91–107. ISSN 1214-813X. Dostupné z: <http://socstudia.fss.muni.cz/dokumenty/090723122848.pdf>

MAREŠ, Petr, SIROVÁTKA, Tomáš, *Sociální vyloučení (exkluze) a sociální začleňování (inkluzie): koncepty, diskurz, agenda*. Brno: MU 2008, Vol. 44, č. 2, s. 271–294. Dostupné z: http://www.inkluzivniskola.cz/sites/default/files/uploaded/Socialni_vyloucení_exkluze_a_socialni_zaclenovani_inkluze.pdf

Internetové zdroje

Český statistický úřad. *Statistiky. Průřezové statistiky. Cizinci* [online, cit. 2014-12-12] Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/kapitola/cizinci_uvod

Český statistický úřad. *Cizinci v České republice 2014*. [online, cit. 2015-03-23] Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/9A003F3BED/\\$File/29002714.pdf](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/9A003F3BED/$File/29002714.pdf)

Ministerstvo vnitra České republiky. *Služby pro veřejnost. Občané EU a jejich rodinní příslušníci. Trvalý pobyt* [online, cit. 2014-12-28] Dostupné z <http://www.mvcr.cz/clanek/informace-pro-cizince-obcane-eu-a-jejich-rodinni-prislusnici-trvaly-pobyt.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>

Ministerstvo vnitra České republiky, *Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytem na území České republiky k 28. 02. 2015*. [cit. 2015-03-25] Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/soubor/02-2015-tab-internet-stav-k-28-2-2015-xls.aspx>

Ministerstvo vnitra. *Odpověď na žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím* [online, datová zpráva]. Zpráva pro: Ladislav Mikolášek. [cit. 28. 3.2015]. Osobní komunikace.

Krajský úřad Královhradeckého kraje. *Odpověď na žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím* [online, datová zpráva]. Zpráva pro: Ladislav Mikolášek. [cit. 28. 3.2015]. Osobní komunikace.

Krajský úřad Pardubického kraje. *Odpověď na žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím* [online, datová zpráva]. Zpráva pro: Ladislav Mikolášek. [cit. 28. 3.2015]. Osobní komunikace.

Právní předpisy

ČESKO. Zákon č. 326 ze dne 30. listopadu 1999 o pobytu cizinců na území České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o pobytu cizinců). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2011, částka 80, s. 2282-2400. ISSN 1211-1244.

Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=326/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

ČESKO. Zákon č. 186 ze dne 02. července 2013 o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2013, částka 77, s. 1774-1809. ISSN 1211-1244.

Dostupný také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=186/2013&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek:

Tabulka 1: Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným trvalým pobytem na území České republiky k 28. 2. 2015 - počet	27
Tabulka 2: Vyhodnocení způsobu osvojení českého jazyka	46
Tabulka 3: Obavy, které pociťují cizinci na našem území	47

Seznam grafů:

Graf 1: Meziroční nárůst počtu cizinců na území ČR v letech 2004-2014.....	13
Graf 2: Cizinci v EU k 1. 1. 2013 (v %)	14
Graf 3: Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným trvalým pobytem na území České republiky k 28. 2. 2015	27
Graf 4: Počet podaných žádosti o české občanství v rámci České republiky.....	30
Graf 5: Počet podaných žádosti o české občanství v rámci Královehradeckého kraje... 30	
Graf 6: Počet podaných žádosti o české občanství v rámci Pardubického kraje.....	30
Graf 7: Délka pobytu na území ČR	37
Graf 8: Druh povolení v České republice	37
Graf 9: Účel pobytu v ČR.....	38
Graf 10: Přání získat české občanství	38
Graf 11: Důvody pro získání českého občanství	39
Graf 12: Přejete si získat trvalý pobyt?.....	39
Graf 13: Přání získat trvalý pobyt dle délky pobytu.....	40
Graf 14: Účel žádosti o trvalý pobyt v ČR	40
Graf 15: Důvěra při osobním styku	41
Graf 16: Diskriminace	41
Graf 17: Setkání s posměšky, hanlivými poznámkami, urážkami.....	42
Graf 18: Setkání s posměšky, hanlivými poznámkami, urážkami.....	42
Graf 19: Místo projevu diskriminace cizinců	43
Graf 20: Instituce – pomoc	44
Graf 21: Zhodnocení schopnosti porozumět českému jazyku a psát českým jazykem .. 45	
Graf 22 :Největší překážka při začlenění do společnosti.....	47
Graf 23: Znalost organizací, které pomáhají při integraci cizinců	48
Graf 24: Informační zdroj – neziskové organizace, spolek, sdružení.....	48
Graf 25: Demografické údaje o respondentech	49

Seznam příloh

Příloha A: Dotazník pro respondenty

Příloha B: Vyjádření z oddělení státního občanství a matrik odboru všeobecné správy MVČR

Příloha C: Vyjádření Krajského úřadu Královehradeckého kraje na žádost o informaci o množství podaných žádostí o české občanství

Příloha D: Vyjádření Krajského úřadu Pardubického kraje na žádost o informaci o množství podaných žádostí o české občanství

Příloha E: Kopie dotazníku pro žadatele o udělení státního občanství

Příloha A: Dotazník pro respondenty

Vážení spoluobčané – cizinci. Chtěl bych Vás požádat o anonymní vyplnění tohoto dotazníku, jehož výsledky a následné vyhodnocení budou podkladem pro moji závěrečnou práci na vysoké škole, která má název „Integrace cizinců do české společnosti“. Žádám Vás o svědomité a pravdivé vyplnění dotazníku, neboť bych chtěl jeho vyhodnocení předat státním orgánům České republiky a tak pomoci, jak co nejlepšimu začlenění Vás cizinců do společnosti, tak i Vašemu spokojenému životu v naší zemi.

Způsob vyplňování: Vyplňte slovy, číslicemi, anebo křížkem zatrhněte odpověď, se kterou souhlasíte.

1. Jak dlouho žijete v České republice? Mám na mysli nepřerušovaný souvislý pobyt.
(Vypište číslicemi)

.....

2. Jaký máte druh povolení k pobytu v České republice?

- povolení k dlouhodobému pobytu v ČR
- povolení k trvalému pobytu v ČR
- Jiný druh pobytu

3. Jaký je hlavní účel Vašeho pobytu v České republice?

- zaměstnání
- podnikání
- studium
- humanitární důvody, léčení
- rodinné důvody

4. Přejete si získat státní občanství České republiky?

- ano
- ne
- nevím

5. Jestliže Ano, uveďte důvod, proč chcete občanství získat? Jinak ponechte bez odpovědi.

- možnost ponechat si svoje původní občanství
- členství České republiky v Evropské unii
- možnost žádat o dávky státní sociální podpory
- možnost volně cestovat

6. Přejete si získat trvalý pobyt v České republice?

- ano
- ne
- již trvalý pobyt mám

7. Jestliže Ano, anebo trvalý pobyt máte, uveďte důvod, proč o trvalý pobyt žádáte, anebo proč jste žádal.

- Snadnější získání zaměstnání
- možnost žádat o dávky státní sociální podpory
- snadnější přístup k zdravotnímu pojištění
- možnost volně cestovat

8. Jakým lidem nejvíce důvěřujete při osobním styku v České republice?

- příslušníkům majority (Čechům)
- krajanům žijícím v České republice
- cizincům žijícím v České republice
- úředníkům vyřizujícím pobyty
- Je ještě nějaká skupina, o které se chcete vyjádřit ohledně důvěry? Jaká?
.....

9. Stává se Vám, že Vám dávají lidé z Vašeho okolí z okruhu majority (Čechů) najevo, že k nim nepatříte, že jste cizí?

- ano
- ne

10. Setkal/a jste se Vy osobně v České republice s posměšky, hanlivými poznámkami, urážkami na veřejnosti?

- ano
- ne

11. Setkal/a jste se Vy osobně v České republice s diskriminací, tj. nerovným zacházením, odmítáním, šikanou v zaměstnání či při podnikání, nebo na úřadě?

- ano
- ne

Jestliže jste na otázku č. 11 odpověděl NE, na další otázku neodpovídejte

12. Kde se to stalo?

- na pracovišti
- ve škole
- na ulici
- v obchodě
- ve zdravotnickém zařízení
- v hospodě, restauraci

13. Život v České republice je patrně jiný, než život v zemi Vašeho původu. Čemu se těžko přizpůsobujete, co obtížně překonáváte? (oznámkujte od 1 do 9, podle největší překážky po nejmenší)

- český jazyk
- českou stravu, jídlo
- pracovní prostředí
- vyřizování záležitostí na úřadech
- české zvyky a způsob života
- život ve velkoměstě/ na venkově
- stesk po domově
- chybí mi rodina, přátelé

14. Víte, na koho se obrátit, jestliže se dostanete v České republice do nesnáží/ problémů?

- ano
 ne

15. Na koho konkrétně byste se obrátil/a, nebo jste se již obrátil/a?

- a).....
b).....
c).....

16. Řekněte mi, prosím, jak dobře jste na tom s českým jazykem z hlediska:

Velmi dobře – 1, Nepříliš dobře – 2, Vůbec – 3, Nepotřebuji to – 4, Nevím, bez odpovědi- 5

- porozumění mluvené češtině
 mluva českým jazykem
 porozumění psané češtině
 psaní českým jazykem

17. Učil/a jste se česky již před příjezdem do České republiky?

- ano
 ne

18. A učil/a jste se česky po příjezdu do ČR?

- ano
 ne

19. Kde jste se učil/a česky? (možnost více odpovědí)

- v jazykových kurzech pořádaných zdarma
 v jazykových kurzech, které jsem si sám/sama zaplatil/a
 ve škole, při studiu
 při práci s českými spolupracovníky
 ve společnosti českých přátel
 poslechem rozhlasu, televize, sledováním českých filmů
 četbou novin, knih v českém jazyce
 od česky mluvícího přítele/přítelkyně, partnera/partnerky

20. Z čeho máte v České republice obavy? (vyberte tři odpovědi)

- ze ztráty příjmu ze zaměstnání/podnikání
 ze ztráty bydlení
 z projevů diskriminace, ponížení, odmítnutí (kvůli původu)
 z rozpadu rodiny
 ze ztráty přátel, blízkých osob
 ze ztráty povolení k pobytu
 ze ztráty účelu pobytu a z vyhoštění

21. Co Vy osobně považujete za největší překážku ve Vašem začlenění do české společnosti? (vypište slovy, může být i více překážek)

.....

22. V České republice jsou řadu let aktivně podporovány programy pro začlenění cizinců do české společnosti, například jazykové kurzy, poradenství neziskových organizací, tištěné informace. Víte o tom?

- ano
 ne

23. Znáte nějakou neziskovou organizaci, spolek či sdružení, které se zabývá podporou a pomocí při integraci cizinců? (uveďte, můžete i více)

.....

24. Kde jste se o ní dozvěděl? (uveďte – televize, informační leták, internet, noviny, časopis aj.)

.....

25. Setkal/a jste se někdy s informačními brožurami/letáky pro cizince? Máme na mysli informační materiály o tom, jak řešit různé praktické problémy v životě cizinců, například jak si prodloužit různá povolení, získat legální práci, podnikat...

- ano
 ne

26. Domníváte se, že jsou aktivity na podporu začleňování cizinců do české společnosti (jako jsou například jazykové kurzy zdarma, sociální a právní poradenství, multikulturní festivaly) zapotřebí?

- ano
 ne

27. Jste muž anebo žena?

- muž
 žena

28. Do jaké věkové skupiny patříte?

- 0 -18 let
 19-30 let
 31-40 let
 41-50 let
 51 a více

29. Jaká je Vaše státní příslušnost?

- ukrajinská
 vietnamská
 ruská
 Jiná, prosím, uveďte:

Za pravdivé vyplnění dotazníku Vám moc děkuji a přeji Vám klidný a spokojený život v České republice.

Příloha B: Vyjádření z oddělení státního občanství a matrik odboru všeobecné správy MVČR

odbor všeobecné správy
oddělení státního občanství a matrik
náměstí Hrdinů 1634/3
140 21 Praha 4

Č.j. VS-415/838.2/2-2015

V Praze dne 26. ledna 2015

Vážený pan Ladislav Mikolášek
Mikolasek.Ladislav@seznam.cz

Počet listů: 1
Přílohy: 0

Vážený pane,

Oddělení státního občanství a matrik odboru všeobecné správy obdrželo dne 23.1.2015 Vaši žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

K této Vaší žádosti Vám poskytujeme následující statistiku počtu podaných žádostí a počet nabytí státního občanství České republiky udělením za období posledních 5 let. Počty za konkrétní měsíce a statistiku za jednotlivé kraje Ministerstvo vnitra nevede.

Rok	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>
Počet podaných žádostí	1 611	2 127	2 334	2 470	5 888
Cizincům uděleno státní občanství ČR	1088	1 653	1 771	2 253	5 037

S pozdravem

Mgr. Petr Šťastný
vedoucí oddělení

z pověření Mgr. Bc. Klára Lukášová

Příloha C: Vyjádření Krajského úřadu Královéhradeckého kraje na žádost o informaci o množství podaných žádostí o české občanství

Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Vážený pan
Ladislav Mikolášek
Sobětuš 6
503 15 Nechanice

IDDS: rjfsiu

Váš dopis ze dne | Vaše značka (č. j.)
22.01.2015

Naše značka (č. j.)
IZ-6/VZ/2015

Hradec Králové
02.02.2015

Odbor | oddělení
vnitřní a krajský živnostenský úřad
oddělení stížností a dozoru obcí

Vyřizuje | linka | e-mail
Miroslava Hlavová | 472
mhlavova@kr-kralovehradecky.cz

Odpověď na žádost o informace ze dne 22.01.2015

Vážený pane,

dne 23.01.2015 obdržel Krajský úřad Královéhradeckého kraje se sídlem v Hradci Králové (dále jen „krajský úřad“) prostřednictvím e-podatelný Vaši žádost dle zákona číslo 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „InfZ“), ve které žádáte o následující informace – citace:

„Kolik bylo podáno žádostí o české občanství na vašem krajském úřadě za posledních pět let, pokud možno i počet v konkrétních měsících. Prosím o informaci, zda-li se na podání žádostí projevila nějakým způsobem novela zákona o českém občanství, která vstoupila v platnost dne 01.01.2014.“

Povinný subjekt zaevidoval Vaši žádost pod čj. IZ-6/VZ/2015, posoudil ji a konstatoval, že se jedná o žádost o informace ve smyslu InfZ a obsahuje potřebné náležitosti dle ustanovení § 14 InfZ. O vyjádření a předání podkladů k vyřízení žádosti byl požádán věcně příslušný odbor vnitřní a krajský živnostenský úřad, oddělení vnitřní správy, krajského úřadu.

Oddělení vnitřní správy odboru vnitřní a krajský živnostenský úřad krajského úřadu se Vaší žádostí podrobně zabývalo a k Vámi požadovanému přehledu podaných žádostí o české občanství na Krajském úřadu Královéhradeckého kraje za posledních pět let dle jednotlivých měsíců uvedlo níže tabulku.

Pivovarské náměstí 1245 | 500 03 | Hradec Králové
tel.: 495 817 111 | fax: 495 817 336
e-mail: posta@kr-kralovehradecky.cz
www.kr-kralovehradecky.cz

Vstřícný, rychlý a profesionální úřad
– spokojený občan.

	Rok 2010	Rok 2011	Rok 2012	Rok 2013	Rok 2014
Celkem podaných žádostí	51	133	124	219	90
leden	2	4	12	6	2
únor	3	8	16	5	9
březen	3	8	13	9	12
duben	2	9	12	10	11
květen	2	9	9	8	8
červen	1	19	10	5	4
červenec	2	2	16	5	5
srpen	4	9	5	8	3
září	6	14	5	9	13
říjen	9	9	15	26	9
listopad	4	10	6	38	6
prosinec	2	3	5	88	6

Rozdíl mezi celkovým počtem podaných žádostí za kalendářní rok a součtem počtů žádostí podaných v jednotlivých měsících příslušného kalendářního roku (za rok 2010 rozdíl 11 žádostí, za rok 2011 rozdíl 29 žádostí, za rok 2013 rozdíl 2 žádostí a za rok 2014 rozdíl 2 žádostí) je způsobem tím, že v evidenci žádostí o udělení státního občanství nebyl u těchto žádostí zaznamenán údaj o datu podání žádosti. Proto tento počet žádostí není možné uvést u jednotlivých měsíců. Údaj o datu podání žádosti není pro evidenci podstatný, pro evidenci nabytí nebo pozbytí státního občanství ČR fyzickými osobami, které mají nebo měly ve správním obvodu Krajského úřadu Královéhradeckého kraje trvalý pobyt, je podstatné datum nabytí či pozbytí státního občanství ČR, nikoliv den podání žádosti o udělení státního občanství ČR.

Z údajů uvedených v tabulce je patrná i odpověď na Váš druhý požadavek, zda-li se na podání žádostí projevila nějakým způsobem novela zákona o českém občanství, která vstoupila v platnost dne 01.01.2014. **V posledních třech měsících roku 2013 došlo k podstatnému nárůstu podaných žádostí o udělení státního občanství ČR, což lze přičítat tomu, že 01.01.2014 vstoupil v účinnost nový zákon o státním občanství**, tj. zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), který nově upravil podmínky pro udělení státního občanství ČR – v některých ohledech je zpřísnil (těžší zkouška z českého jazyka, přísnější podmínka beztrestnosti, prověřování i plnění vyživovací povinnosti).

Toto sdělení zasíláme v souladu s Vaším požadavkem na Vámi uvedenou adresu datové schránky.

S pozdravem

„otisk razítka“

Ing. Miroslav Vrba, MPA
vedoucí odboru vnitra a krajský živnostenský úřad
(dopis je elektronicky podepsán)

Příloha D: Vyjádření Krajského úřadu Pardubického kraje na žádost o informaci o množství podaných žádostí o české občanství

Tabulka zpracovaná na základě žádosti o poskytnutí informace podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Žadatel: Ladislav Mikulášek, Sobětuš 6

Podané žádosti o udělení státního občanství České republiky 2010 – 2014, členěné po jednotlivých měsících

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Celkem
2010	2	5	3	3	5	5	1	6	4	6	5	4	49
2011	2	5	3	4	7	6	2	11	4	1	6	4	55
2012	5	10	8	5	5	12	12	12	4	10	6	6	95
2013	9	5	3	8	3	9	5	6	10	28	33	76	195
2014	-	4	3	9	4	10	11	5	5	8	6	2	68

Jak z výše uvedených údajů vyplývá, účinnost zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky se v počtu podaných žádostí zásadním způsobem neprojevila.

Počet podaných žádostí v roce 2013 vykazuje velký nárůst s ohledem na to, že se žadatelé zřejmě obávali větší složitosti při podání žádosti o udělení státního občanství podle nového zákona.

Příloha E: Kopie dotazníku pro žadatele o udělení státního občanství

DOTAZNÍK k žádosti o udělení státního občanství

I.

1. Žadatel (žadatelka)

Jméno a příjmení, popřípadě rodné příjmení

Datum a místo narození

Rodné číslo, bylo-li přiděleno

Žádal již v minulosti o státní občanství České republiky, kdy a kde

Bydliště

Další kontaktní údaje (telefon, email)

Vzdělání

Rodinný stav

Kdy a kde uzavřel(a) manželství, popřípadě kdy a kde bylo manželství rozvedeno

Zaměstnání

Podnikatelská činnost

Měsíční příjem

Finanční prostředky, ze kterých jsou v České republice zajišťovány žadatelovy životní potřeby a náklady

Čerpání dávek státní sociální podpory a dávek v hmotné nouzi

Disponuje žadatel příjmy ze zahraničí; případně jakými

Spolková, případně jiná zájmová činnost žadatele v České republice

2. Manžel (manželka)

Jméno a příjmení, popřípadě rodné příjmení

Datum a místo narození

Rodné číslo, bylo-li přiděleno

Zaměstnání

Podnikatelská činnost

Bydliště

Vzdělání

Státní občanství

Měsíční příjem

3. Děti

Jméno a příjmení

Datum a místo narození

Rodné číslo, bylo-li přiděleno

Bydliště

Státní občanství

Vykonává žadatel (žadatelka) vůči dítěti rodičovskou odpovědnost, nebo je výkon jeho rodičovské odpovědnosti omezen, pozastaven, anebo je jejího výkonu zbaven

4. Dosavadní státní občanství žadatele (žadatelky)

Jak žadatel(ka) nabyl(a), popřípadě pozbyl(a) dosavadní státní občanství a jak je prokazuje

Dosavadní státní občanství

5. Pobyť na území České republiky

Od kdy se zdržuje na území České republiky

Od kdy má povolen trvalý pobyt na území České republiky

Pobyt před vstupem na území České republiky

Průkaz k pobytu na území České republiky

Cestovní doklad

II.

Rodiče žadatele (žadatelky)

Jméno a příjmení

Datum a místo narození

Rodné číslo, bylo-li přiděleno

Státní občanství

Bydliště

Pobyt na území České republiky

Žádali již v minulosti o státní občanství České republiky, kdy a kde

Dne

.....
podpis oprávněné úřední osoby

.....
podpis žadatele (žadatelky)

otisk úředního razítka